

Upravištvu: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5.
Telefon št. 31-23 31-24
Inseratni oddelk: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 — Telefon št. 31-23 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za ljubljanske pokrajine po pokrajinskem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Conti Post. No 11-3118
IZKljučno ZASTOPSTVO za oglaševanje v K. Italije in nemščini
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina: 12 mesecev Lir 18,00
za izposojnino vključno s »Ponedeljskim jutrom« Lir 36,50.

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5. — Telefon št. 31-23 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estero:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Nuove perdite dell'aviazione nemica Diciotto velivoli avversari abbattuti

Comando Supremo. - Bollettino di guerra No. 1185:

L'aviazione nemica ha effettuato incursioni sulla città di Salerno causando sensibili danni. Impegnata in serrati combattimenti della caccia germanica perdeva 13 aerei.

Nel corso di un'azione di mitragliamento compiuta da quattro velivoli sul porto di

Prevesa (Grecia) il fuoco della difesa delle unità della Marina distruggevano due degli apparecchi attaccanti.

Nella notte sul 22 le artiglierie antiaeree di Crotone facevano precipitare due bombardieri nei dintorni della città ed uno in mare presso Capo Colonna.

Generale AMBROSIO.

Nove izgube sovražnega letalstva Sestreljenih je bilo 18 nasprotnikovih aparatov

Vrhovno poveljništvo. — Vojno poročilo št. 1185:

Sovražno letalstvo je izvršilo polete na mesto Salerno ter povzročilo občutno škodo. Pri tem se je sovražnik zapletel v neustrešne boje z nemškimi lovci in izgubil 13 letal.

V teku obstreljevanja s strojnimi, ki so ga izvršila štiri letala nad lukco v Prevesi (Grčija) je ogenj obrambe in enot mornarice uničil dve izmed napadajočih letal.

Ponoči na 22. je protiletalsko topništvo v Crotone sestrelilo dva bombnika v okolici mesta, ena pa zbil v morje blizu rta Colonna.

General AMBROSIO.

Izvajanje ukrepa o proglasitvi Rima za odprto mesto

Rim, 22. avg. s. V prvih urah v noči na 20. t. m. so sovražna letala preletela Rim in metala letake in svetlobne rakete v svojo fotografiranje. Rimsko prebivalstvo je lahko ugotovilo, da se protiletalska obramba ni udeleževala in da se tudi ni uporabljali reflektorji, niti niso nočni lovci intervenirali. Prebivalstvo se je preplačalo, da je bil to del ukrepov, ki se izvajajo za uresničitev ukrepov po poročilu

dne 14. avgusta, s katerim je bil Rim proglšen za odprto mesto.

Odpor Italije je iznenadil in razočaral sovražnike

Carigrad, 22. avg. s. List »Džumhuriet« podčrtava v članku o Italiji, kako so bili »zavezniki iznenadeni in razočarani zaradi italijanskega odpora, kajti mislili so, da bo ob enem s fašizmom padla tudi Italija. Pisec ugotavlja, da hočejo Italijani predvsem braniti čast države.

Anglosaški bes ustvarja nepremostljive prepreke

Milan, 22. avg. s. Katoliški list »Italia« objavlja članek svojega direktorja, v katerem se med drugim naglašja, da nastaja med italijanskim narodom priten in divji srd, katerega so katoliki vedno zavračali, obsojajoč nezdružljivo propagando, proti tistim, ki hladnokrvno in premišljeno uničujejo stanovanske hiše, cerkve, vire skromnega življenja in dokumente najvišje omike. Neizpolnjen prepada nastaja tako za stoletja med napadalcem in napadenim. List se vprašuje, kakšna konstruktivna akcija se lahko rodi iz sovražstva in zagrenjenosti v bodočnosti, opozarjajoč na božjo pravičnost, ki je nad vsemi drugimi, in pozivajoč na potrebo po ustvarjanju ozračja, ki dopušča obnovitven ali odnosov med narodi za bodoče gradilno delo.

Ameriški in angleški vojaki s Sicilije pobijajo plehki optimizem svojih rojakov

Stockholm, 21. avg. Napihnjene trditve izdelovalcev utvar v Angliji in Ameriki glede zadnjih vojaških dogodkov na Siciliji so bile kar najbolj energično demantirane po tistih angleških in ameriških vojakih, ki so spoznali svoje nasprotnike iz obliče v obliče, z orožjem v rokah v najbolj ostrih borbah. Tisti, ki so spoznali brezprimerno živahost in silo branilca v krvavih spopadih in ki so morali dan za dnem v zadnjih tednih zavzemati ozemlje ped za pedjo v divjih borbah ter so videli, kako padajo tisoči njihovih tovarišev, ti se zdaj obračajo ogorčeni proti plehkemu optimizmu, katerega je propaganda, ne poznavaajoč njih žrtve, razširjala v Angliji in Ameriki. Cele gore protestnih pism prihaja vsak dan v redakciji angleških in ameriških listov, katere so napisali vojaki, ki so se borili in ki so prepričani, da imajo največ pravice soditi o položaju, o sovražniku ter o njegovi volji in sposobnosti za odpor, vsekakor mnogo bolj, kakor kavarniški stratezi v domovini.

Londonski dopisnik lista »Stockholm Tidningen« piše, da je nerazumevanje med vojniki na fronti in prebivalstvom v domovini nastalo zaradi brezvestne propagande; nerazumevanje se še čedalje bolj pogloblja. Angloameriški dopisniki s sicilske fronte so zaradi tega dvignili svoj svarilni glas. Vojaki, ki so se borili na fronti Sicilije, ne razumejo optimizma, ki se je razširil v domovini. Vojaki na Siciliji niso našli utrujenega in demoraliziranega sovražnika, temveč sovražnika, katerega je moral sam general Montgomery označiti za odličnega, sovražnika, ki se je boril s silovitostjo, kakor nikdar poprej. To dokazujejo tudi ogromne izgube in dejstvo, da so bili uspehi doseženi samo korak za korakom in za ceno najvišjih žrtv.

Ti vojaki, piše dalje švedski list, zelo občudujejo sovražnika na Siciliji zaradi spretnega in živahnega odpora. Prepričani so v srcu da ni to, kar so spoznali glede živahosti in hrabrega odpora nasprotnika doslej, nič v primeri s tem, kar bi doživeli, če bi bili poginji v bitko na evropski celini, kar naj bi, kakor pravijo, nameravala Churchill in Roosevelt. Tu bi bili

la borba še bolj silovita in še bolj krvava. Vojaki »pohode« po kontinentu gotovo ne bi bil tako lahka stvar, kakor bi radi dopovedali proizvajalci iluzij. Bila bi to hekatomba mrtvih in ranjenih v angloameriški zgodovini še ne zabeleženega obsega, kakršnega oba naroda niti od daleč ne slutita. Tako ceno bi morali zavezniki plačati za vsako nadaljnjo operacijo. Italijani in Nemci se znajo boriti od najvišjega poveljnika do zadnjega moža.

V tem tonu prihajajo vsi svarilni glasovi s Sicilije. V Londonu se spominjajo zdaj tudi svarilnih glasov, ki so se oglašali, ko se je kravavo podvezetje pri Dieppe v podrobnostih razvedelo. Opozoriti je treba tudi na glasove kanadskih vojakov, ki protestirajo proti velikim izgubam, ki jih zdaj zopet čakajo. Kakor je znano, je angleški poveljnik prihranil pri Dieppe največje naloge kanadskim četam, ki so morale opraviti svojo nalogo ne samo z velikimi, temveč s popolno izgubo vseh uporabljenih efektov. V Kanadi so sprejeli nove pogodbe angleških odgovornih krogov z vojaškimi oblastmi in kanadsko vlado s precej nasprotujočimi čustvi. London zahteva nove velike krvne žrtve od Kanadčanov. V Ottavi govorijo, da bo treba uvesti strožje predpise za mobilizacijo in da bo razširjena starostna meja za vpoklic pod orožje. Kanadski listi so podčrtali, da so bile kanadskim četam tudi na Siciliji poverjene najtežje naloge v operacijah 8. armade in da so bile tudi na Siciliji, kakor poprej v Afriki, najbolj nevarne točke dodeljene četam iz dominionov.

Istčasno s temi polemikami, ki so v nasprotju z angleškim uradnim optimizmom, se v Londonu zavedajo, da Sovjeti z vedno večjo energijo zahtevajo ustvaritev nove operacijske fronte na kontinentu. Uradni organ sovjetskega poslanstva v Londonu piše glede tega, da Sovjeti gotovo ne podcenjujejo žrtv Angležev in Američanov v Sredozemlju in njih napore, toda treba je zopet ponoviti, da gre za podvezetje proti sovražnim enicam, ki nikakor niso v razmerju z divizijami, proti katerim se morajo sovjetske čete boriti na vzhodni fronti. (Ultime Notizie.)

Spletke in zmede na Bližnjem vzhodu Naraščajoča rivaliteta med Anglosasi in boljševiki

Ankara, 22. avg. s. Po zgledu Sovjetov so ameriške oblasti v Iranu pričele obirno propagando med iranskimi študenti, da bi jih privabili in poslali v višje ameriške šole. Dovolili so jim velike olajšave s podporami itd. Potovanje v Ameriko in tamkajšnje bivanje je za dijake skoraj brezplačno. Kakor je znano, so sovjetske oblasti na podlagi nedavnih kulturnih pogodb že pričele pošiljati dijake in učitelje iz Irana v Rusijo na študij.

Ankara, 21. avg. s. Vlada komisija, kateri je bilo poverjeno nadzorstvo nad likvidacijo organizacij »Palestinska komiterna za pomoč pomoč« in »Zveze mednarodne solidarnosti«, je ugotovila, da sta organizaciji tajno se naprej delovali. Z obsežnimi akcijami skuša policija ugotoviti, kdo je za to odgovoren. Nekateri predstavniki palestinske stranke, ki so vmešani v to zadevo, so bili že izročeni sodni oblasti.

Smirna, 22. avg. s. Iz Palestine se doznava, da se je zaostрил spor med organizacijami delodajalcev in delavskimi zvezami Arabcev, ker so te zahtevale povzemanje mezd za mesec ramadan. Arabski

delavci so izjavili, da bodo ukinili nočno delo, če njih zahteve ne bodo sprejele.

Erzurum, 22. avg. s. Iz Bagdada poročajo, da je famozna komisija za oskrbovanje Srednjega vzhoda sklenila rekvirirati 60 odstotkov žetve v Iranu za potrebe zaveznikov čet. Ostali pridelki bodo prodani na notranjem trgu pod kontrolo iraške vlade.

Tudi turško gospodarstvo hudo občuti vojno

Smirna, 22. avg. s. Ob otvoritvi velesejma v Smirni je turški trgovinski minister očrtal napore, ki jih je Turčija izvršila za vzdrževanje gospodarskega ravnotežja. Uspejo ji je zaščititi valuto in ustvariti pogoje za potrebni izvoz v svrhu kritja uvoza. Vendarle, je dodal govornik, so gospodarske posledice vojne navzlic vsem naporom in dejstvu, da je Turčija ostala izven vojne, prav tako hude za Turčijo, kakor za vojujoče se države.

Smirna, 21. avg. s. Turški trgovinski minister je v navzočnosti številnih predstavnikov otvoril mednarodni sejem v Smirni.

Velikodušni darovi članov vladarske hiše

Rim, 21. avg. Vel. Kralj in Cesar ter Vel. Kraljica in Cesarica sta poslala šefu vlade vsoto enega milijona lir za potrebne družine beguncev s Sicilije.

V isti namen sta Vis. princ in princesa Piemontska poslala šefu vlade 100.000 lir. Vzvise hčere Vel. Kralja in Cesarja ter Kraljice in Cesarice so izročile višjemu kaplanu monsr. Beccariju po 10.000 lir za zbirko lista »Giornale d'Italia« v prid beguncem s Sicilije. (Ultime Notizie.)

Trdno prijateljstvo med Italijo in Švico

Bern, 21. avg. s. Poročilo agencije »Stam-pa Media« listom v tičinskem kantonu naglašja, da so uradni odnosi med Švico in Italijo kar najbolj prišrčeni. Švica je zvesta svojemu načelu nevtralnosti in lojalnosti do sosednih držav, vzela na znanje spremembo režima ter se ni bavila z notranji-mi dogodki v Italiji, v kolikor bi lahko imeli vpliv na odnose med Švico in sosedno kraljevino, kajti Švica je zvesta svojemu izročilu, da se ne vmešava v notranje stvari drugih držav.

Lepo in tolažeče je, pravi dalje poročilo, da so ti odnosi prišrčeni tudi z novim režimom, ki se prizadeva, kakor prejšnji, da olajša promet med morjem in Švico, ki je življenjskega pomena za Švico, za katero je Genova edino važno pristanišče za izvažanje v tujino. Živahen odmev ima v Švici tudi teroristična kampanja sovražnika proti italijanskim mestom. Razni listi so poslali takoj tople pozdrave Milanu, nekateri listi pa so izrekli tako tople besede so-čutja, kakor bi bila prizadeta švicarska mesta. »Corriere del Ticino« naglašja, da je Milan Švicarjem drago mesto in da so se v lombardski metropoli Tinčinci vedno počutili kakor doma.

Nauk Italije Anglosasom

Bukarešta, 21. avg. s. Glede zadržanja anglosaških sil nasproti Italiji, piše ravnatelj lista »Cuventule« Nepopustljiva politika Angležev in Američanov nasproti Italiji pomeni veliko zmoto v psihološkem vrednotenju. Odpor Italije je očitno prisilil Roosevelta in Churchilla, da sta predrugačila svoje metode in politične smernice. Ni dvoma, da je bila politična zmota v odnosih do Italije preveč jasna, da bi ne bila potrebna temeljite revizije. Z druge strani brutalnost v nobenem primeru ni politično utemeljena metoda. Kdor si predstavlja, da bi bila brutalnost primerno orozje za sporazumevanje med narodi, se kruto moti. To je nauk, ki ga je dala Italij gospodom v Quebecu.

Iz ministrstva za industrijo, trgovino in delo

Rim, 22. avg. s. Z objavljenim odredbo ministra za industrijo, trgovino in delo je bil odvetnik Alberto Donnini imenovan za komisarja narodne federacije lastnikov in najemnikov vozil, dr. Carlo Petrocchi, državni svetnik, pa je bil imenovan za komisarja narodne federacije konzorcijev za bonifikacijo.

Iz združenja bojnikov

Rim, 21. avg. s. Za podkomisarja narodnega združenja bojnikov je bil imenovan odvetnik Vincenzo Bavaro.

Povratek italijanskih državljanov iz Čila

Lizbona, 21. avg. s. Španski parnik »Capo de Buena Esperanza« je prispel iz republike Čile s člani diplomatskih in konzularnih zastopstev in z italijanskimi državljani, katere so sprejeli minister Italije v Lizboni, generalni konzul in vsi člani poslaštva. Odpotovati bodo v Italijo s posebnim vlakom, s katerim so semkaj prišli v Italijo bivaajoči čilski državljani.

Obletnica junaške smrti madžarskega podregenta

Budimpešta, 21. avg. s. Ob prvi obletnici smrti madžarskega podregenta Stefana Horthyja na vzhodni fronti so se predsednik madžarske vlade Kallay, minister za narodno obrambo in drugi člani madžarske vlade podali v Kenderes, ki je last madžarskega regenta. Ob navzočnosti zastopstev poslanske zbornice, senata in madžarskega glavnega stana so ministri položili vence na krito stobino Horthy, v kateri počiva bivši podregent Stefan Horthy. Spomin na junaško podregetovo smrt so navzočni počastili z enominutnim molkom.

Dan španske mornarice

Madrid, 21. avg. s. V vsej Španiji so svečano proslavili dan mornarice. Mornariški minister se je skupno z vojnimi ministrom udeležil v Marinu vežb eskadre, nato pa slovesnosti, ki je bila ob velikem ljudskem navdušenju v La Coruni.

S konference nemškega episkopata

Berlin, 21. avg. s. Na konferenci nemških škofov v Fuidu so obravnavali tudi vprašanje pridiganja in molitve v tujih jezikih. Sklenjeno je bilo razširiti uporabo tujih jezikov na vsi Nemčiji, tako da bo inozemsko delavstvo lahko prisostovalo službam božjim.

Švicarska ladja žrtve požara

Lizbona, 22. avg. s. Švicarska ladja »Chasseraie«, katero je švica nabavila v Italijo za blagovni promet med Lizbom in Genova, je v tukanjskem pristanišču zgorela. Ladja je bila natovorjena z oljnatimi proizvodi in kavo. Navzlic naporom gasilcev ladja še naprej gori in je prav malo upanja, da jo bo mogoče rešiti.

409 sovjetskih tankov uničenih v enem dnevu

Nadaljevanje ostrih bojov ob Miusu, pri Izjumu in Harkovu — Letalsko bombardiranje Londona — Občutne izgube ameriškega letalstva

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. avg. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V trajnih težkih bojih so bili tudi včeraj na odseku ob Miusu vsi sovražni poskusi prodorov odbiti. Pri Izjumu je zopet oživel bojno delovanje. Sunki močnih sovjetskih pehotnih in oklopnih oddelkov so bili od naših čet v protinapadih prestrašeni in razbiti. Samo v odseku enega armadnega zbora je bilo sestreljenih nad 130 oklopnih vozil.

Tudi v prostoru pri Harkovu so oddelki vojske in SS v težkih bojih s sovjetskimi pehotnimi in oklopnimi silami. Harkov, ki je v teku bojov na vzhodu večkrat menjal gospodarja in predstavlja samo še kup razvalin, je bil v okviru po načrtu izvedenega pokreta zopet izpraznjen.

Severozapadno od Harkova se je nadaljevalo čiščenje ozemlja, kjer je neka sovražna bojna skupina obkoljena od nemških grenadirjev. Število ujetnikov in plena narašča.

Povsod, kjer so Sovjeti na drugih frontnih odsekih napadali, so bili kljub uporabi svežih čet z visokimi izgubami odbiti.

Včeraj so izgubili boljševiki na vzhodni fronti 409 oklopnih vozil in 73 letal.

Nad Salernskim zalivom so nemški lovci sestrelili 13 sovražnih letal.

Pri bojih nad zasedenim zapadnim ozemljem in nad Atlantikom je bilo sestreljenih 11 nadaljnjih, po večini večmotornih letal.

Oddelki britanskih bombnikov so preteklo noč brez načrta napadli zapadno nemško ozemlje. V več krajih so rušile in zažigale bombe zadele predvsem javna poslopja, med njimi cerkve, bolnišnice in šole. Prebivalstvo je imelo majhne izgube. Po dosedanjih podatkih je bilo sestreljenih 5 sovražnih bombnikov.

Brza nemška bojna letala so v noči na 23. avgusta napadla z bombami težkega kalibra ozemlje Londona in posamične cilje ob južnovzhodni obali otoka.

Pri dnevnih napadih ameriških bombnikov na nemška mesta dne 17. avgusta je bilo po šele sedaj zaključenih podatkih sestreljenih, ne kakor je bilo prvotno javljeno 56 letal, temveč skupno 101 štirimotornik.

Brezuspešni reševalni napor pri Bjelgorodu obkoljenih sovjetskih čet

Berlin, 22. avgusta. s. O položaju na vzhodni fronti poroča mednarodna obveščevalna agencija:

Dočim boji na srednjem in severnem odseku vzhodne fronte v splošnem izgubljajo na svoji silovitosti, so Rusi na južnem krilu te fronte, zlasti na odsekih ob Miusu, pri Bjelgorodu in pri Harkovu poslali v boj nove pehotne sile ter množice oklopnih voz in napadali z nezuprenjeno silovitostjo. V prvem izmed teh odsekov se je skupini 21 ruskih oklopnih voz posrečilo prodreti v nemški obrambni sistem, toda ko se je skupina pripravljala za nadaljnji napad, sta jo presenetila neka nemška baterija z nekoliko poljskimi topovi ter neka skupina težkih protitankovskih topov. V teku nekoliko minut so bili vsi tanki uničeni, za deti od točnega streljanja nemških topov.

Na bjelgorodskem odseku so nemška pehota ter oddelki oklopnih voz morali prenesti ves dan dne 21. t. m. hude navale sovražnikovih skupin, ki so bile prejšnji dan obkoljene. V istem času so druge ruske sile močno napadale obrambne postojanke nemške vojske ter izkušale omogočiti obkoljenim ruskim oddelkom unik. Srditi boji na tem odseku so se poglobili še le pozno zvečer, ko so se ponesele vsi sovražni poskusi za preboj obkoljitve.

Južnozpadno od Vjazme je oddelk nemških oklopnih voz iznenada prodrl v sovražnikove postojanke ter napadel ruske čete, ki so se pripravljale, da gredo v nasok. Nemško avtomatsko orožje je prizadelo silno izgube sovražnim četam, ki so pustile v nemških rokah tudi nekoliko stotin ujetnikov.

Na področju Stare Ruse so Rusi po hudih izgubah prenehali z napadi. Nemške baterije so takoj stopile v akcijo ter pri-

sile sovražnika, da se je umaknil na nove postojanke. Na jugu Ladoškega jezera pa je sovražnik napadel na široki fronti ter je pri tem uporabljal znatne sile oklopnih voz in drugih bojnih priprav. Toda nemška črta je tudi to pot vzdržala naval številne nadmočnih sovražnih sil ter je v protinapadu točno obzreuspešila lažje sovražne prodore.

Sprememba v vodstvu II. madžarske armade

Budimpešta, 21. avg. s. Na svojo prošnjo je bil polkovnik general vitez Gustav Jony razrešen položaja poveljnika II. armade madžarske vojske. Regent Horthy se je generalu zahvalil za odlične usluge, ki jih je storil državi. Druga armada se je udeležila, kakor je znano, obrambnih borb v zimski bitki na vzhodni fronti.

Ameriške izgube na morju

Tokio, 21. avg. s. Admiral Takasikari je izjavil, da so Zedinjene države od začetka vojne do meseca junija t. l. izgubile šestkrat toliko vojnih ladij, kolikor jih je izgubila Japonska.

Strah pred pojačeno podmorniško ofenzivo

Buenos Aires, 22. avg. s. Ameriški admiral Ingham, poveljnik ameriških mornariških sil v vodah Brazilije, je izjavil, da je pričakovati v prihodnjih mesecih ojačenja podmorniških napadov in južnem Atlantiku in da morajo zaradi tega ameriške in brazilске pomorske sile delovati v tesni zvezi, da preprečijo nevarnosti novega položaja, ki lahko nastane v bližnji bodočnosti.

Moskva vztrajno zahteva postavitev druge fronte v zapadni Evropi Težka in kočljiva vprašanja v posvetih med Rooseveltom in Churchillom — »Škandal Stalinove odsotnosti«

Lizbona, 23. avg. s. Po mnenju angleške poluradne agencije sta bila Majski in Litvinov odpočitekna z veleposlanstva v Londonu in Washingtonu zato, da bi njuno izkustvo uporabila Moskva zdaj, ko pričenjajo po njenem mnenju dozorevati številna važna vprašanja glede odnosov med evropskimi državami. V ospredju vseh sovjetskih skrbí je nagla ustanovitve kopne fronte na zapadu proti Nemčiji.

Rim, 21. avg. s. Glede konference v Quebecu, ki se zaključuje, navaja »Popolo di Roma« v uvodniku domneve glede sporazumov med Churchillom in Rooseveltom. Skrajna rezerviranost se vzdržuje glede teh sporazumov in zaradi tega so mnogi novinarji, ki so prišli v kanadsko mesto, iskali »motive«, da ne bi pustili svojih listov brez poročil. Po mnenju rimskega lista, je eden izmed teh motivov tako imenovani »škandal« Stalinove odsotnosti in morebitna prekinitve odnosov med Sovjeti in Angloame-ricani.

Vojne koalicije so vedno vsebovale v jedru usodnost jutrišnje ločitve, piše »Popolo di Roma«, toda izkušnja nas uči, da koalicije vztrajajo, dokler traja vojna. V sedanjem primeru je treba upoštevati, da je preveč neposrednih in življenjskih interesov, ki vežejo te in one v skupnem pohodu, pa naj se tesno združenje plutokratov in boljševikov zdi še tako nenaravno in politični logik nasprotno. Stalin bi bil v veliki zadreg, če bi se konference udeležil, piše list. kajti na konferenci v Quebecu se je govorilo tudi o vojni proti Japonski, katero Angloameričani smatrajo za svojega glavnega sovražnika. Ne sme se pozabiti, da so odnosi med Rusijo in Japonsko normalni ter so se izmenjavale med obema državama v zadnjem času celo znatno ojačile.

Kar zanima Stalina, je predvsem druga fronta za razbremenitev nemškega pritiska in to je dejstvo, ki ga določajo bolj vojaške zahteve, kakor navzočnost Stalina ali njegovega zastopnika v Quebecu. Glede druge fronte misli rimski list, da se lahko otvori v Franciji, bodisi zaradi spoznanja zmote angleške javnosti glede nagle odstranitve Italije iz vojne s bombardiranjem

Medsebojno nezaupanje

Carigrad, 21. avg. s. V ameriških krogih menijo, da je sovjetska vlada v svoji zahtevi po otvoritvi druge fronte v Evropi preočila Angliji in Ameriki nujnost, da se je treba izogniti vojnim operacijam na ozemlju južnovzhodne Evrope, in to ne toliko iz ozirov strateškega značaja, kakor iz političnih razlogov. Boljševiki Rusija bi ne bila pripravljena trpeti morebitnega angleško-ameriškega vdora na Balkan, ki naj bi po konceptu Stalina pripadal v območje neposrednega obvladovanja iz Moskve. (Le Ultime Notizie.)

Litvinov je bil odpoklican v znak protesta

Stockholm, 23. avg. s. Moskovski dopisnik kolumbijskega radia je objavil komentar k odpoklicu Litvinova ter izjavil, da smatrajo britanski in ameriški krogi v Moskvi ta odpoklic kot ruski protest proti zavlačevanju otvoritve druge fronte. Dopisnik pravi, da javnost Sovjetske zveze smatra, da je Rusija dolezel že dve leti prenašala glavno težo vojne in da je sedaj vendar že enkrat nastopil trenutek, ko bi morale zapadne velesile preiti od besed k dejanjem.

Roosevelta zapuščajo njegovi pristaši

Lizbona, 22. avg. s. Ameriška napredna stranka, ki jo vodi senator La Follette, je objavila, da ne odobrava več Rooseveltove politike, za katero je doslej glasovala. Glavni odbor stranke zatrjuje v objavljenem manifestu med drugim, da so napredne sile v Ameriki izgubile vse zaupanje v Roosevelta. Senator La Follette je osebno že nasprotoval Rooseveltovi zunanji politiki.

Sprejem uradništva pri Visokem komisarju

Ekse Visoki komisar general Riccardo Moizo je sprejel visoke italijanske funkcionarje in nato v svoji delovni sobi slovenske uradnike.

Slednjim je naslovil prisrčen pozdrav ter naglasil, da smatra Italija za svojo sveto dolžnost čuvanje koristi te pokrajine in da je naloga Visokega komisarja, pravično

upravljati slovensko prebivalstvo. Ekse. Moizo je zagotovil, da se popolnoma zaneša na navzoče uradnike glede dela, ki je vsakemu odločno, ter je razširil svoj pozdrav na vse slovensko ljudstvo.

Neki slovenski uradnik je odgovoril z besedami tople zahvale.

Kronika

Lov na medvede, divje osle in morske pse

Iz Buenos Airesa poročajo, da mehiškim oslom trda prede, odkar je mehiška vlada dovolila ubijanje ter živali zaradi pomankanja mesa. Goveda in prašiči odhajajo zaradi boljše ponudbe preko državne meje v Severno Ameriko, kjer prodajajo njih meso po pravilno visokih cenah. Mehiško ljudstvo se mora zaradi tega postiti ali pa uživati oslovsko meso. Danes je v Mehiki oslovsko meso splošno v prodaji, seveda za tistega, ki si ga lahko kupi. Srednji in nižji sloji žive večinoma od trdega mesa starih živali, katere ubijajo v mestih in na knetih. Boljše je oslovsko meso divjih oslov, ki žive v severnih goratih predelih, a so tako plašni, da jih morajo loviti s puško, ker se drugače ne dajo upleniti.

Lov na osle je postal nekakšne vrste športna zadeva Mehikancev. Lovci odhajajo na svoje podvige v tovrstnih avtomobilih ter streljajo vseprek. Ubije živali takoj oderejo, meso razrežejo na rezine, ter ga osle in posuše na soncu. Takšnega pošljejo v mesta, kjer ga prodajo v restavracijah pa tudi zasebnikom, kolikor ga imajo na razpolago.

Z druge strani poročajo, da so postali morski psi iz Karaibskega morja nemadoma poslastica za razvijane žolodce. Vsak dan se odpravi na stotine mehiških ribičev na lov z ostvami in navadno se vračajo domov z obilnim plenom. Tudi meso teh živali je naprodaj za izdaten denar ter ga ljudje večinoma pokupijo na črni borzi.

Doslej je veljal medved v Ameriki za zaščiten žival. Lovili in streljali so ga kvečjemu zaradi kožuhovine in masti, katera je potrebna izdelovalcem dišav. Zdaj pa je postalo tudi meso medvedov valjivo za mehiške žolodce. Lovske družbe ubijajo medvede na debelo ter pošiljajo meso v mesta, kjer ga pečejo, nato ohladijo in prodajajo mesojedcem. Pravijo, da je tudi tako meso izborno po okusu. Tako se mora tudi ameriški žolodec v sedanji vojni preusmerjati in se navaditi na drugačno hrano, kakor mu je prijala doslej.

* Prosvetni minister pozdravlja Toscaninjo. Minister Ceveri je poslal dirigentu Arturo Toscaninju, ki živi že več let v Londonu, pozdravno brzojavko, v kateri izrazi občudovanje za njegovo glasbeno mojstrstvo.

* Radiotelegrafska zveza med Rimom in Bernom je bila te dni vzpostavljena in oskrbuje brzojavni promet med Italijo in Švic.

* Ligijska zveza novinarjev obnovljena. Iz Genove poročajo, da je bila Zveza ligurjskih novinarjev, katero so oblasti razpuštile leta 1927, obnovljena na starih temeljih.

* Razpisni komisije za podeljevanje vseučiliških stolic. Z odlokom ministrstva je bila razpuščena komisija, ki je imela pravico predlagati kandidate za univerzitetne stolice v Italiji.

* 50 potniških vlakov ustavljenih. Po odredbi glavnega ravnateljstva italijanskih državnih železnic je bilo dne 10. avgusta ustavljenih 50 potniških vlakov na progi med Benetkami, Verono, Milanom, Bologno, Tarvisom in Vidmom.

* Izpiti na srednjih šolah. Minister za narodno vzgojo je izdal dekret, ki določa, da se bodo pričeli sprejemni in drugi izpiti na italijanskih ljudskih in srednjih šolah dne 16. septembra. Matura na gimnazijah in realkah bo 27. septembra.

* Razstava v Capo d'Istria. »Piccolo« poroča, da bodo 29. avgusta v Capo d'Istria otvorili razstavo istranskega slikarja V. A. Coccervaja. Razstava bo v muzeju.

* Messedaglia ostane. Senator Luigi Messedaglia je ponudil svoj odstop kot predsednik Kr. znanstvenega zavoda v Benetkah. Prosvetni minister pa odstopa ni odobril, temveč je poveljil ugodnega senatorja z vodstvom zavoda še za nadaljnjih devet let.

* Leonardova »Zadnja večerja« rešena. Listi so zabeležili, da je grozila zaradi zadnjega sovražnega letalskega napada na Milan resna nevarnost, da bo uničena slavnostna slika Leonarda Da Vincija »Zadnja večerja«, ki je v razdejni cerkvi Santa Maria della Grazie v Milanu. Zdaj poročajo, da je bila slika kakor po čudežu ohranjena in rešena. Umetnina je sredi ruševin ostala cela ter so jo zdaj popolnoma zavarovali.

* Popis dreves. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdove je izdal dekret, ki odreja popis listnatih dreves v Italiji. V seznam popisa je treba vpisati vse topole, hraste, jesene, breste, jelse, platane, lipe in tudi robinje. Popis mora biti gotov do 31. avgusta.

Ferenc Kormendi:

40

ZMOTA

Počasnega koraka je šla po sobi, šla je skozi drugo in tretjo sobo, tu pa tam se je ustavila in se ozirala, kakor da nekaj išče. Morda izhaja vse zlo iz tega, ker je pogosto sama. Kajti sama je tudi tedaj, ako je kdo pri njej, kdorkoli razen Janka.

Vrnila se je v salon, obstala je pred pisalno mizo, za trenutek je nejevoljno brskala po njej, vzela je v roko fotografijo, ki je stala na levi strani mize. Jankova mati. Kako stardomna je videti! Kako lep, otočen obraz ima! Janko je podoben njej, ne svojemu očetu. Se lepše se vidi to na tisti prvi njuni skupni sliki, ki jo je bil posnel Andrej takrat davno, tam na vrtu. Rado vedna je segla po sliki na desni strani mize. Tudi Janko je lep... jaz pa...

Kako čuden obraz ima, je razmišljala Ana in se naglo sklonila nad fotografijo. Ali sem bila zares taka?

Kakšna, taka?

Tako grda?

Naslonila se je na stol, ogledovala si je sliko iz večje razdalje. Ne, to je le grimaša. Oči imajo priprte, usta široko odprta. Ali pa to vendarle ni grimaša? Ali je bila zares tako grda, ko je bila majhna deklica?

Grozja jo je izpreletela. Bila sem tako grda, je razmišljala prestrašena, niti ne spominjam se več, da sem bila tako grda! Togo njam se več, da sem bila tako grda! Togo njam se več, da sem bila tako grda! Togo njam se več, da sem bila tako grda!

V tem trenutku ji je šinil v glavo nedavni spomin. Ko sta se pred zimo vrnila s poročnega potovanja in prvič šla spet v podelišče, ju je nekdo v avli pozdravil,

sta. Od popisa so izključene trte v vinogradih.

* Namodovanje prebivalstva v Franciji. Zadnja francoska statistika za leto 1942. izpričuje, da se je prebivalstvo v Franciji vse leto skrčilo za 93.625 oseb. V teku štiriletne vojne presega število smrtnih primerov v Franciji število rojstev za cel milijon. Med umrljivostjo beležijo kot najhujše dekle smrti tuberkulozo. Šele na drugem mestu je umiranje dojenčkov, ki je v letu 1939. znašalo 6%, leta 1940 31%, leta 1941 75%, leta 1942. pa 70%.

* O vročinskem valu v Španiji in na Portugalskem poročajo, da je letošnja temperatura najhujša, kar so jih zabeležili v zadnjih 88 letih. Zahteva ne samo smrtno žrtve, temveč tudi požare. Zaradi strašne suše je nastal ogenj blizu starega samostana San Christovo de Lafos, katerega so komaj rešili. Dragocena kapelica pa je zgorela. Nadalje je pogorelo mnogo gozda pri Longri in Olhau. Škodo cenijo na več kot 3 milijone škvodov. Val vročine, o katerem so po izkušnjah zadnjih desetletij pričakovali, da bo v drugi polovici avgusta pojejal, je vse razočaral. 42.9° C (Sevilla) v senci pričuje, da je letošnje poletje najbolj vroče in najbolj vztrajno od pričetka tega stoletja do danes.

* Štiri vojne je doživela vdova Katarina Ruppova v Saarlandu, ki praznuje 102. rojstni dan. Do nedavnega je še sama vodila gospodinjstvo.

* Samopomoč grških dijakov. V Atenah živijo 500 grških dijakov, ki so se vrnili iz Egipta. Ker niso dovolj obremenjeni z državno, so začeli prijeti predavanja o duhovnem življenju v Egiptu. Z dohodki podpirajo najrevnejše tovaršice.

* Maskirani razbojniki so napadli žensko. Iz Padove poročajo, da so življenjsko in duševno poškodovani trije mladiči, ki so vladali v eno stanovanje, ki ukradli približno 4000 lir škodo. Na koncu so vodvo se pretepli, da je morala v bolnišnico.

* Eksplozija metana. V Chieppari pri Adel je te dni nastala eksplozija metana, ki je vrgla v zrak mnogo kamena. Pozvali so gasilce, katerim je bilo posrečilo ugasiti požar, toda šele potem, ko je ogenj povzročil 100.000 lir škodo.

* Ženska je rešila dečka iz valov Mincia. Iz Peschiere poročajo o junaki. 21-letni gospodini Nerini Olios, ki je zaposlena pri tvrdki Salarni. Mladenk je videla kako je padel 12-letni deček Gvino Cavalero v vodo in ker je bila nevarnost, da utone, je planila v valove ter potegnila nesrečnika na suho. Dečku so z umetnim dihanjem rešili življenje.

IZ LJUBLJANE

Višek vročine 34,5° C

Letošnja vročina je dosegla svoj višek v nedeljo. Živo srebro se je namreč povzpelo na 34,5° C. Vsekar moramo letošnje leto prišteti med leta hude suše; po vročini julija in avgusta presega lansko leto.

Ze sam pregled vremenskega stanja zadnjih dni nam pokaže, kako je pri nas zagospodovala suša. Dne 11. t. m. smo zabeležili 30,4° C, potem se je živo srebro do 18. t. m. držalo nekoliko nižje. Vendar pa so tudi to bili sami topli in jasni dnevi. Dne 17. t. m. se je bilo 29° C, za naslednji dan pa smo zopet imeli 30,4° C. Potem se je vročina še stopnjevala: petek 32° C, v soboto 33° C in v nedeljo kar 34,5° C.

Zemlja je izsušena in je skrajni čas, da dobimo nekaj dežja. Res se je nebo čez noč pooblačilo in ponedeljsko jutro nam je obetalo spremembo. Toda v teku dopoldneva je tu in tam spet posijalo sonce. Jutranja temperatura je bila 14,2° C. Ob pooblačanju se lahko nadejamo, da je letošnja vročina po nedeljskem rekordur premagana. Popoldne je začelo deževati.

Tudi lani smo ob tem času imeli vroče dni, toda vročinski rekord je bil znatno nižji. Bilo je samo 3. avgusta 30° C, ostali najbolj vroči dnevi pa so bili: 2. avgusta 28,4° C, 12. avgusta 28,6° C, 20. avgusta 28,8° C. Tudi lani je bilo vreme ob tem času jasno, jutranja temperatura je bila povprečno 14° C in je megla dan za dnem napovedovala lepo vreme.

V nedeljo je bilo Rokovo žegnanje v Dravljah in je bilo seveda zaradi vojne slabše obiskano kakor v mirnih časih. Pravo ljudsko romanje je bilo h pokopališču. Danes, v torek, goduje Jernej, o katerem pravijo naši kmetje: »Če je o Jerneju zrel grozd dobiti, bo dosti sladkega vina piti. Po stari kmečki navadi se na Jernejev dan ne sme orati. Po vremenu sv. Jerneja se rada vsa jesen nareja. Če je na Jernejev dan slana, bo gotovo še zljala vrana. Jernejeve meglice pojerje strd za potice. Našemu kmetu je Jernej takor-

nato pa se je odvrnil od njiju in nekaj zaspešetal ženski, ki je stala kraj njega, kakor da bi se bala, da ne bi prestrašila tiste neznanke pred seboj.

Tale obraz... pozna ga. To je obraz tiste davne majhne dedice. Nizko in ozko celo ima, brez gub, vendar je na gladki koži videti tri vzporedne, ozke, tenke črte. Lasje so gladko počesani nazaj - ob koreninah so brezbarvni - ali so sivi? Bolj spodaj so bledomodri. Obrvi so nekoliko temnejše. Oči ležijo globoko in s svojim vodeno svetlim pogledom tega gledajo predse. Trepalnice so rdečkaste in kratke, pod očmi so globoke gube, tu je koža nekoliko temnejša in nabrekli. Nos je dolg in raven, ob kotih ust sta dve ostrbi gubi. Ustnice so suhe in blede. Čudno zožena brada štrli naprej, pod njo, na vratu, na majhnem, okroglem vratu pa je polno drobnih gub.

Kdo je to?

Telo ji je bilo hladno in otrplo.

Tole... sem... jaz?

Počasi je iztegnila desnico - ona v ogledalu je strahovito počasi dvignila levico - počasi se je plazila roka proti obrazu, dotaknila se je brade, čela. Ta roka... čigava je tale roka? Prsti so kratki, ozki, košeni, nohti ploščati in široki, živordeči. To je moja roka?

Mraz jo je stresel, zobje so ji zasklepetali. Roka je počasi, nevedoma zdrknila s čela. Na vratu se je ustavila. Prsti se za trenutek obotavljajo, potem odločno zgrabijo gornji del razporka temnomodre pletene obleke. Temno blago se strahovito počasi razpolovi. Strahovito počasi se premika roka po pasu, po bokih, po krilu. Strahovito počasi zdrkne obleka z ramen. Strahovito počasi se dvigne noga in stopi iz

Le kdo je ta tuja ženska pred njo?

rekoč že jesenski patron, saj pravijo o njem: Sv. Jernej že v kožuho mašuje. Letos to seveda ne drži, pač pa je resnica, da po gorah dobro zori grozdje, edino, ki mu je prijala vročina zadnjih dni.

u- Rdeči križ poroča. Od danes dalje se zopet sprejemajo paketi za vojne ujetnike v Italiji in Nemčiji. Za civilne internirance, konfinirance in osebe v zaporih je paketni promet do nadaljnjega še ukinjen.

u- Nov grob. Umrla je gđ. Angela Lesjakova, višja poštna kontrolorka v pokopju. Pogreb bo danes ob 15. iz kapele sv. Jožefa. Blag ji spomin, žalostnim naše iskreno sožalje!

u- Učite se strojeplaj! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečajji pričenejo 24. avgusta. Najmodnejša strojeplajnica, raznovrstni stroji. - Zmerna učnina. Popoldanski, popoldanski, večerni pouk po želji obiskovalcev. Informacije: Trgovske učilnice »Christofor učni zavod«, Dobrobranska 15.

u- Tečaj za poprave inpravitelne in neoplenjene. - Lichtenturner zavod. - Učnina nizka. Naknadni vpisi, dnevno od 9.-11. Uvodno učnih tečajev - Lichtenturner zavod.

u- Najbolji spomin - fotografska povečava, tudi po vsaki stari sliki. FOTO BEM, Ljubljana, Wolfova 6.

u- Dijaki, ki se vračajo, bodo inštrukcije za razredne izpite. Novi (Turški) trg 5 od 8. do 12. ure. Besno delo, strogo.

u- Patent »Alpa« je najboljša plačala v vročih nevarnih dnih.

ZALOŽBA „PLUG“

se je preselila iz desedanjih prostorov NA MIKLOŠEVO CESTO ŠTEV. 30

Z Gorenjskega

Dr. Jurij Graber, znani raziskovalec koroških krajev, prebivalstva in narodnega blaga, je bil te dni imenovan za honorarnega profesorja na grški univerzi. Predaval bo o koroškem ljudstvu. Najbolj znani sta njegovi knjigi »Koroške pravljice« ter »Ljudsko življenje na Koroškem«.

V viteškem križcem železnega križa je bil odlikovan Šimen Grašar iz Temenice v celovškem okraju. Odlikoval se je kot vodja manjšega oddelka SS v bojih pri Bjelegradu. Izhaja iz drvarske družine in je prvi odlikovanec z viteškim križcem v celovškem okraju. Njegova mati, ki je rodila veliko število otrok, je odlikovana z zlatim msteriskim križcem.

Občine Breznice in več. Žirovniški župan objavlja v gorenjskem tedniku: Po nalogu šefa civilne uprave za zasedeno ozemlje Koroške in Kranjske se je z dopisom od dne 29. julija 1943 ugodilo mojemu predlogu za spremembo imena občinskega urada Bresnitz v Scheraunitz. Občina Bresnitz ne obstoja več in se odsej imenuje Scheraunitz.

Prijet zločince. 13. t. m. popoldne so našli v Celovcu umorjeno na stanovanju 47 let, uslužbenko narodnosocialnega skrbstva Leopoldino Zaufelovo. Policija je takoj ugotovila, da je ženo usmrtil mož v noči na 12. avgusta in sicer v hudem prepri. Z nožem jo je ranil v vrat, prs in glavo. Pkojnica je bila splošno priključena. 65-letnega Frana Zaufela so zaprli.

Velik plen sta nabrala tatinstva. 35-letni Kristijan in 40-letni Leopold Bertaumer, ki sta po Lavantinski dolini prežala za prekaljeno svinjino. Pri nekem kmetu sta ukradla 140 kg svinjine. Drugod pa sta nabrala še drugo plen. Pred celovskim sodiščem sta bila obsojena; Kristijan na osem, Leopold pa na 15 mesecev ječe.

IZŠLA JE

»DOBRA KNJIGA« za mesec avgust: Paul de Kruif.

»BORCI PROTI SMRTI«

V poglavjih, ki se čitajo kakor napet roman, riše Paul de Kruif življenje, delo in bojebovnikov človeškega roda, ki so žrtvovali vse svoje sposobnosti in sile, vsajih tudi svoje zdravje in življenje, v boju proti do takrat neozdravljivim boleznim. »Borci proti smrti« so prevedeni že v skorje vse književne jezike. Slovenski prevod je oskrbel znani kirurg in medicinski pisatelj dr. Mirko Černič.

V nadrobni prodaji se dobe »Borci proti smrti« v upravi »Jutran« in »Slovenskega naroda« ter v vseh knjigarnah. Broširana knjiga velja 13 lir, vezana in na boljšem papirju tiskana pa 28 lir.

RADIO LJUBLJANA

TOREK, 24. AVGUSTA 1943:

7.30: Slovenska glasba. - 8.00: Napoved časa. Poročila v italijanskini. - 12.20: Plošče. - 12.30: Poročila v slovenskini. - 12.45: Laska glasba. - 13.00: Napoved časa. Poročila v italijanskini. - 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih sil v slovenskini. - 13.20: Orkester vodi dirigent Galino. - 13.45: Pisana glasba. - 14.00: Poročila v italijanskini. - 14.10: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Silanec. Pisana glasba. - 15.00: Poročila v slovenskini. - 15.10: Napoved časa. Poročila v italijanskini. - 15.15: Koncert Adamičevega orkestra. - 15.45: Pisana glasba. - 16.30: Poročila v slovenskini. - 16.55: Izbor napovedi iz oper. Orkester vodi dirigent Galino. - 20.30: Napoved časa. Poročila v italijanskini. - 20.50: Koncert Majevega orkestra, vodi Stane Lesjak. - 21.30: Orkester Cetrta vodi dirigent Barzizza. - 22.00: Pisana glasba. - 22.10: Willy Ferrero na ploščah. - 22.45-23.30: Orkester vodi dirigent Petralia. V odmoru (23.00): Poročila v italijanskini.

Nenadoma jo je obšla neka čudna radovednost. Spet se je zganila, obzirno, kakor da bi se bala, da ne bi prestrašila tiste neznanke pred seboj.

Tale obraz... pozna ga. To je obraz tiste davne majhne dedice. Nizko in ozko celo ima, brez gub, vendar je na gladki koži videti tri vzporedne, ozke, tenke črte. Lasje so gladko počesani nazaj - ob koreninah so brezbarvni - ali so sivi? Bolj spodaj so bledomodri. Obrvi so nekoliko temnejše. Oči ležijo globoko in s svojim vodeno svetlim pogledom tega gledajo predse. Trepalnice so rdečkaste in kratke, pod očmi so globoke gube, tu je koža nekoliko temnejša in nabrekli. Nos je dolg in raven, ob kotih ust sta dve ostrbi gubi. Ustnice so suhe in blede. Čudno zožena brada štrli naprej, pod njo, na vratu, na majhnem, okroglem vratu pa je polno drobnih gub.

Kdo je to?

Telo ji je bilo hladno in otrplo.

Tole... sem... jaz?

Počasi je iztegnila desnico - ona v ogledalu je strahovito počasi dvignila levico - počasi se je plazila roka proti obrazu, dotaknila se je brade, čela. Ta roka... čigava je tale roka? Prsti so kratki, ozki, košeni, nohti ploščati in široki, živordeči. To je moja roka?

Mraz jo je stresel, zobje so ji zasklepetali. Roka je počasi, nevedoma zdrknila s čela. Na vratu se je ustavila. Prsti se za trenutek obotavljajo, potem odločno zgrabijo gornji del razporka temnomodre pletene obleke. Temno blago se strahovito počasi razpolovi. Strahovito počasi se premika roka po pasu, po bokih, po krilu. Strahovito počasi zdrkne obleka z ramen. Strahovito počasi se dvigne noga in stopi iz

Le kdo je ta tuja ženska pred njo?

Gorata dežela Kalabrija

Z vzhodne sielske oči, približno iz Taormine je mogoče z obali dojeti konico italijanskega škornja, sivo-plave planine Kalabrije. Ta pokrajina ima podoben značaj kakor Sicilija: je namreč izrazito gorska dežela.

V geološkem pogledu je kopnina med Jonskim in Tirenskim morjem nadaljevanje Apeninov, namesto dolgih gorskih verig pa tvori gorovje tukaj nekakšen masiv. Aspromonte je najboljši potrdilo za to trditve. Geološka sorodnost kalabrškega gorovja s Sicilijo se kaže posebno na zapadni obali južne Kalabrije, kjer se med kristalinskimi gorstvom in terciarnimi terenom vije poseben takozvani potresni pas. Potres, ki je l. 1908 razrušil Messina, je tudi tukaj v Kalabriji povzročil strašna opustčenja.

Podnebje je v Kalabriji suptropskega značaja, to se pravi, v tej deželi dežuje samo pozimi. Poleti praviloma vlada silna vročina, vsaj v dolinskih predelih. Pozimi zapade v gorah mnogo snega. Do višine 1200 m je vse pokrito z debelo snežno odejo. Ob vzhodni gori pa se razprostirajo terase blažene zemlje, na katerih uspevajo buhotne kulture.

Kalabrija je dežela vrtov in sadovnjakov, kjer rasejo oranže in citrone poleg vinske trte. Tudi oljka in kostanj uspevata tukaj in dajeja deželni hrano in zaslužek. Kakor pokrajina, tako ima tudi prebivalstvo Kalabrije značaj, ki je na las podoben siciliskemu. Tudi tukaj vladajo strogi običaji, posebno na kmetih. Vprašanje časti je posebno delikatno. V starih časih je bila Kalabrija del grškega kolonialnega ozemlja, znanega pod imenom

»Magna Graecia«. Na tiste čase se danes spominjajo imena mest, na pr. Metopont, Sibari, Crotona, Caulonia, Lorci ob Jonskem morju ter Reggio ob drugi strani Mesinskega preliva. Vsi ti kraji so bili prvotno grške naselbine. V starih časih so bila to cvetoča trgovska mesta, ki so bila za gospodarstvo velikega pomena. Danes so ostali samo še spomini na tiste čase.

Po dobi grške pripadnosti je prišla Kalabrija pod vladu Carigrada in šele normanski vpad Roberta Guiskarda je iztrgal deželo tuju ter priključil Kalabrijo Siciliji, s katero je bila posihmal povezana.

Reggio je danes glavno mesto kalabrijskega ozemlja ter je pristaniško mesto s 60.000 prebivalci. Ob messinskem potresu l. 1908. je tudi Reggio zelo trpel, kajti izgubil je 20.000 ljudi. To je povzročilo zastoj v njegovem razvoju. Drugače ima Reggio krasno lego. Leži sredi vrtov nad palmami in granatnimi jabolkami. Od tod je krasen pogled na Messina. Reggio je navzlic vsemu obdržal nekaj primitivno mikavnega na sebi. Nad mestom se razprostira pogozdeno gorovje Aspromonte, čigar najvišji vrh Montalto kipi v višino 1958 m.

Kalabrija meri 15.075 četvornih kilometrov površine ter ima nekaj nad poldrugi milijon prebivalcev. Poleg Reggio sta na nji najvažnejši mesti Catanzaro in Cosenza. Ti dve mesti ležita v notranjosti dežele ter sta po železnici zvezani z Jonskim in Tirenskim morjem. Zvezani je v zgodovini znana po tem, da je tukaj umrl knez zapadni Gotov Alarich, katerega so pokopali ob reki Busento.

S Spodnjega Štajerskega

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: Janko Predan z Viteškega vrha, Bogomir Gosak, Herta Kasupčeva, 63-letni gospod Jakob Mohorčič ter trgovka Fani Legotova. V Podvalah je umrl 66letni posestnik Michael Lakner. Na Teharju je umrl v visoki starosti 85 let g. Ludvik Sparhak, organist in posestnik. Bil je kot glasbenik na najboljšem glasu in je bil vsepovsod spoštovan, zlasti je imel dobre prijatelje v Celju. Staro teharsko fano si je kar težko zamisliti brez njega, ki je toliko let zvesto vršil službo organista in je v zgolj nešteto pevec in pevki. Svojim otrokom je bil najskrbnejši vzgojitelj. K večnemu počitku so ga položili v soboto ob pol 11. dopoldne. Svojcem naše iskreno sožalje!

Zlato poroko sta praznovala 20. t. m. v Arclinu pri Voljniku g. Ignac in Franciška Kveder. V srečni zakon so se jima roditelji štirje sinovi in tri hčerke. Oče in trije sinovi so se udeležili prve svetovne vojne. Zlatoporočca sta čvrsta in zdrava.

O novih izkopavanjih na Rifniku pri St. Jurju ob južni železnici poroča v nedeljski številki mariborskega dnevnika prof. Valter Schmid. Tu je bila pokopana vzhodnogotska vas. Poleg sledov stavišč in kopalnice je prof. Schmid našel ostanke plošče in obročke iz bron in zvinca ter različne okraske in domače orodje.

Protiletalska zaščita tudi na deželi. Deželni kmetijski vodja Hainzl je izdal oklice na štajerske kmete, kjer pravi: V dobi an. gleskameriškega letalskega terorja mora biti tudi vsaka vas pripravljena na napad. Sovražnik bi rad razbil nemško gospodarstvo. Dolžnost vsakega gospodarja je, da brani dom in letino. Vsakdo naj se pokori ukrepom državne protiletalske zaščite!

Smrtna žrtev šofertovke. V Bukivem Zlaku pri Celju se je 14letni sin upravitelja igral s šofertovko. Pomeril je v gospodinjstvo pomočnico Ivano Vetrovo, ki je ravno krnila kokoši. Šofertovka je padla in Vetrova se je v vzkrikom zgrudila. Takoj so bili poklicani reševalci, ki je pa niso prepeljali v bolnišnico, ker je sirota medtem že izdihnila. Drobnak krogi jo je namreč zadela v glavo.

Na koso je stopila v temi 49letna Franciška Prelogova iz Stare-nove vasi in se je globoko vrezala v levo nogo. Podobno si je 34letni dinar Maks Lipovnik iz Metave s koso ranil desno nogo. 31letnemu vozniku Avgustu Lesniku iz Maribora pa je pri popraviljanju avtomobila padlo težko železo na desno nogo in mu jo zdrobilo. 40letna Ivana Kraševčeva iz Sent Lenarta je po nesreči padla in si zlomila levo nogo. Nenavadna nesreča je zadela 62letnega cestarja J

Imenovanje komisarija pokrajinskemu Dopolavoru

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. Kr. ukaza z dne 3. maja 1941 št. 291. pretvorjenega v zakon z dne 27. aprila 1943 št. 385, upoštevajoč potrebo, da se zagotovi redno upravljanje Pokrajinskega Dopolavora, odloča:

Por. Mario Manžini p. k. Armanda, šolski nadzornik, se imenuje za komisarija Pokrajinskega Dopolavora z nalogo, da skrbi za upravljanje ustanove s posebnim namenom za pomoč vojaštvu.

Ljubljana, 15. avgusta 1943.

Visoki komisar: Gen. Rihard Moizo.

Začasna vojna doklada za pripravnike v državni in banovinski službi

»Službeni list« z dne 21. t. m. objavlja naslednja »Navodila za izvajanje naredb« z dne 31. avgusta 1942 št. 171 o dolžnosti začasne vojne doklade pripravnikov:

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. Kr. ukaza z dne 3. maja 1941 št. 291. pretvorjenega v zakon z dne 27. aprila 1943 št. 385, glede na navedbe z dne 5. julija 1941 št. 60, z dne 25. januarja 1942 št. 9, z dne 26. maja 1942 št. 100 in z dne 31. avgusta 1942 št. 171, glede na odločbo z dne 15. septembra 1942 št. 90, odloča:

Člen 1. Pripravniki državne in banovinske uprave iz prejšnje vladavine obdržijo prejemke, ki so jih imeli na dan 11. julija 1941, zvršujejo pa se jim za 30% od 1. julija 1941 in za 43% od 1. decembra 1941.

Novi prejemki na plači in osebnih draginskih dokladih ne smejo v čistem znesku presegati zneska L. 897.— v prvi kategoriji, L. 764.— v drugi kategoriji in L. 481.— v tretji kategoriji.

Morebitno razliko med zneskom dosega prejemkov in prejemkom po tem predpisi obdrži pripravnik od osebam in je ta razlika vstevna ob morebitnih poznejših povzkih.

Člen 2. Za pripravnike veljajo, kolikor so združljiva s predpisi prednjega člena 1., izvršna zavodila po odločbi z dne 15. septembra 1942 št. 90.

Ljubljana, dne 8. avgusta 1943.

Visoki komisar: Gen. Rihard Moizo.

Gospodarstvo

Razširjenje predelov o izkoriščanju žitnega pridelka na krompir, fižol in laneno seme

Smatrajoč za umestno, da se razširijo predpisi o izkoriščanju žitnega pridelka tudi na druge kmetijske pridelke je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na navedbo s predpisi o žetvi in namembni žiti z dne 4. julija t. l. izdal naredbo o razširjenju predpisov o izkoriščanju žitnega pridelka na krompir, suhi fižol in laneno seme.

Naredba določa, da se predpisi naredbe z dne 4. julija 1943 št. 74 o žetvi in namembni žiti razširijo tudi na krompir, suhi fižol in laneno seme. Ta naredba je bila objavljena v »Službenem listu« z dne 21. t. m. in je od tega dne v veljavi.

Razširjenje predpisov naredbe z dne 4. julija 1943 št. 74 o žetvi in namembni žiti pomeni, da so odsej poleg žit in koruze tudi krompir, suhi fižol in laneno seme pod zaporo na razpolago. Prevodu in so od te zapore izvzete količine za družinski potrebščino pridelovalcev ter njihovih kmetijskih delavcev ter količine za setev in za rejo živine po pogojih, ki jih bo določil Visoki komisar z odlokom. Količine, ki se puste pridelovalcem na razpolago za družinske potrebe, za setev in za rejo živine se po prikaznem naslovu ne smejo odstopiti druginj in jih tudi pridelovalci ne smejo uporabiti za druge namene. Tudi presežki nad količinami, dovoljenimi za potrebe pridelovalcev, ostanjejo pod zaporo in na razpolago. Prevodu, ki mu je treba te presežke javiti v desetih dneh, ko se presežek ugotovi. V zaporo obdrži pridelki se ne smejo porabiti, prodati ali odstopiti niti se ne smejo odvažati drugje kakor za poblašene namene. Pridelovalci morajo pridelke hraniti do oddaje Prevodu ali določenim trgovcem, na krajih, ob pogojih in v rokih, kakor bo določil Prevod. Po ugotovitvi površine posevov, ki jo bo izvršil kmetijski oddelek Visokega komisariata v sponozumu s Prevodom in obširnim preskrbovalnim uradi, bo sporočil Prevod posameznim pridelovalcem, koliko pridelka so dolžni oddati.

Minimalne mezde za delavce pri javnih delih

Smatrajoč za umestno, da se določijo nove minimalne mezde, ki se morajo plačevati pri javnih stavebnih delih, ki jih izvršujejo bodisi zasebni podjetniki ali pa državne in samoupravne ustanove v lastni režiji, in po zaslišanju mnenja prizadetih strokovnih organizacij, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na navedbo o minimalnih mezdah za delojemnike, zaposlene pri javnih delih, z dne 24. novembra 1941, št. 183., in glede na člen 3. naredbe o zapori mezd z dne 15. januarja 1943, št. 8., izdal naslednjo naredbo o minimalnih mezdah za delojemnike, zaposlene pri javnih delih, ki je objavljena v »Službenem listu« z dne 21. avgusta t. l.

Člen 1. naredbe z dne 24. novembra 1941, št. 183., o minimalnih mezdah za delojemnike, zaposlene pri javnih delih, se z

veljavnostjo od 1. avgusta 1943. spremeni tako:

- 1.) za delojemnike, zaposlene pri javnih delih, ki jih izvršujejo bodisi zasebni stavebniki podjetniki ali državne in samoupravne ustanove v lastni režiji, veljajo naslednje minimalne mezde:
- 2.) za navadne delavce do 18 let 4 lire na uro, nad 18 let 4.50 lire na uro;
- 3.) za kvalificirane delavce z manj kakor enoletno izobrazbo v stroki 5.50 lire na uro, nad 18 let 4.50 lire na uro; v stroki 6.30 lire na uro;
- 4.) za predelavce navadnih delavcev 5 lire na uro;
- 5.) za predelavce kvalificiranih delavcev 7 lire na uro.

Pred obilno vinsko letino v Evropi

Prejšnji teden smo poročali, da se po sedanjem stanju vinogradov v Italiji čeni, da bo letošnja vinska letina dala 43 do 44 milijonov hektolitrov vina, to je za 8 do 9 milijonov hektolitrov več kakor v lanskem letu. V zvezi z dobrimi izgledi za novo vinsko letino so bile izdane že razne olajšave v prometu z vinom.

Tudi v drugih evropskih državah pričakujejo letos prav obilno vinsko letino, zlasti v Franciji, kjer se cenitve gibljejo na višini 50 milijonov hektolitrov nasproti 34 milijonov hektolitrov v lanskem letu, ko je bil pridelek zelo slab. Zaradi slabe lanske letine je bila lani francoska vlada prisiljena strogo racionalizirati porabo vina. Letošnja letina bo dala približno toliko kakor obilni letnik 1937. Obeta se tudi prav dobra kakovost vina sprito toplima in ugodnega vremena.

V Španiji je glede na pričakovano dobro letino prišlo že do popuščanja cen na vinskem trgu, kar je v prvi roki se precej lanskega pridelka in ker pričakujejo, da bo letošnji pridelek tudi kakovostno boljši. — Madžarska je imela že lani prav obilno vinsko letino, letos pa zopet kaže, da bo letina obilna. Zato je nastopilo znova veliko povpraševanje po sodih. Prizadevanje gre za tem, da bo v jeseni na razpolago prav vsa razpoložljiva vinska posoda. Glede na veliko povpraševanje se je tudi cena novim sodom znatno dvignila.

V zvezi z vinsko letino so zanimiva tudi prizadevanja v raznih evropskih državah, da se čimbolj izkoristijo grozdne pečke za pridobivanje olja. Po francoskih kalkulacijah se lahko dobi iz ene tone grozdnih pečk 25 litrov olja. V departementu Loire so pravkar zgradili prve naprave za stiskanje grozdnih pečk in bodo v kratkem dogotovljene še nadaljnje naprave, tako da bodo samo v tem departementu pridobili iz grozdnih pečk 1000 ton olja.

GOSPODARKE VESTI

— Priblike na cene lesa pri veljaveh. Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je po zaslišanju Pokrajinskega sveta korporacij in Zveze delodajalcev določil zasluzek veletrgovcev z lesom pri prodaji lesa, ki ne izvira iz lastne proizvodnje. K maksimalnim cenam za les, ki so določene z naredbo z dne 9. maja 1941, št. 133., smejo veletrgovci, če prodajajo les, ki ne izvira iz lastne proizvodnje, pribiti kot zasluzek 7%. Pri prodaji lesa lastne proizvodnje ostanjejo nespremenjene cene navedenega cenika, četudi ga prodajajo veletrgovci. Cene je v smislu odredbe člena 4. naredbe z dne 9. maja 1941, objaviti v prodajnem prostoru. Prekrščenje teh najvišjih cen se kaznuje po uredbi o cenah v zvezi z naredbo od 26. januarja 1942, št. 8.

— Iz zadržnega registra. Pri Samopomoči učiteljskih otrok v Ljubljani, zadrugi z o. j., je bila izbrisana članica upravnega odbora Roza Ribičič, vpisana pa je Ljilka Likar, učiteljica v Ljubljani. Pri stavbi zadrugi »Prosvetni dom« v Novem mestu sta bila izbrisana člana upravnega odbora Matija Abec in Zinka Bajžeti, vpisana pa Ivan Mihevc, odvetniški pripravnik in Jožica Pelko, privatna uradnica, oba iz Novega mesta.

— Seznanj davnih osnov branitelj od črke A do K so razgrnjeni v mestnem odpravniku dne 8. septembra t. l. v seznanj davnih osnov branitelj od črke L do Z so pa razgrnjeni od 9. septembra t. l. v mestnem odpravniku v III. nadstropju magistratne hiše za vodnjakom.

Vpliv podnebja na delovno sposobnost

Nobenega dvoma ni, da je med podnebnimi razmerami in delovno sposobnostjo neka zveza. Vsako ve iz lastnega izkustva, da če prav majhne razlike v temperaturi vplivajo pozitivno ali pa negativno na človeško delavnost.

V zadnjem času so zaradi tega začeli proučevati tako imenovane »delovne klimate«. Te preiskave so se delale sistematično s pomočjo posebnih aparatov. Naprave so pokazale, da se pri zvišanju temperature od 20 na 24 stopinj telesna zmogljivost skrči za 15 odstotkov. Če pa se zviša temperatura na 30 stopinj, pade delovna sposobnost še za nadaljnjih 30 odstotkov. Velikega pomena je poleg temperature tudi vlaga v zraku. Če preseže vlaga svojo višinsko stopnjo, t. j. 60 odstotkov, potem leže na človeka takšna mra, da zaradi njene teže omahnejo moči.

Vse te poskuse so delali v tako imenovanih »klimatskih celicah«, kjer je mogoče z različnimi sredstvi vplivati na klimo. Ti poskusi so zlasti važni za kontrolo dela v tvornicah in pisarnah. Dosedanje ugotovitve kažejo, da se delo najugodnejše razvija pri temperaturi od 14 do 17 stopinj Celzija. Posebno važna pa je ugotovitev, da ni brez pomena, če je temperatura vedno na isti stopnji. Dobro je, če se temperatura menja. To menjavanje temperature v določenih mejah ugodno vpliva in pospešuje delovno sposobnost. Idealna klima za delo je v tistih prostorih, kjer je v ranih jutrnjih urah približno 17°C ter se ta temperatura v teku dneva zniža najprej na 11°C ter se proti popoldnevju zopet dvigne na 17°C.

Izkustvo pravi, da se ljudje na zemlji ne razlikujejo samo po rasni pripadnosti, temveč tudi po drugih lastnostih. Delovna sposobnost ljudi je v raznih delih sveta zelo različna. Praksa kaže, da je evropsko belo pleme najbolj prilagodljivo na svetu. Evropejci vzdržijo delo v kolonijah ter v polarnih pasovih. Organizmu bele rase pa ne prija utrujajoča enakomernost tropske ali mrzle klime, marveč stalna menjava temperature, ki povzroča stmulacijo organizma.

Zelo pomembno je tudi vprašanje podnebja v stanovanju. Dejali smo že, da so najugodnejši pogoji za človeško delo tisti, kjer se polarne in tropske zračne struje neprestano menjavajo. S tem se ustvarja dviganje in padanje temperature ter nastajajo ugodni pogoji za organizem, vprežen v delo. Človek preživi velik del svojega življenja v stanovanju, zato ni brez pomena, kakšne so klimatske razmere v stanovanju. Preskušanje stanovanj ne ustreza zahtevam človeškega organizma. Potrebna nam je neka določena količina vlage, v kateri človeški organizem bolje reagira na vse pojave. Najugodnejši pogoji za življenje v stanovanju so tisti, kjer znaša temperatura od 16,5 do 22,9 stopinj. Seveda ne sme biti ta temperatura vedno enaka. Tudi tu so potrebne spremembe, kajti vsakič je organizmu potreben suh zrak, drugič pa zopet vlažnejše podnebje.

Če na primer v hladnem stanovanju, kjer je temperatura pod 10°C, se človek počuti utrujen in hladno, če pa je temperatura nad 25°C, se počuti vroče in utrujen. V takih razmerah se človek ne more dolgo delati. Če pa je temperatura med 16,5 in 22,9°C, se človek počuti dobro in delovna sposobnost je visoka. Če pa je temperatura pod 10°C, se človek počuti utrujen in hladno, če pa je temperatura nad 25°C, se počuti vroče in utrujen. V takih razmerah se človek ne more dolgo delati. Če pa je temperatura med 16,5 in 22,9°C, se človek počuti dobro in delovna sposobnost je visoka.

Kultura

Knjiga o boreh proti smrti

Dobra knjiga je izšla kot 11. zvezek svojih mesečnih publikacij knjigo Paula de Kruijfa »Bore proti smrti, slavna dejanja velikih prirodoslovcev in zdravnikov«. V prvi knjigi, ki jo je bil do sedaj delati Paul de Kruijff, izjema: Njegovo pripovedovanje ni fantazijsko, ne teži po močni iznajdljivosti, nas ne sežanja s fiktivnimi osebam, marveč se trdno oklepa doganih dejstev in življenjskih podatkov o resničnih osebah. In vendar odtehta po svoji mikavosti kopico fantazijskih romanov! V današnjem času nas ni treba posebej prepričevati, da je življenje samo veliki »romanopisec«. Le-to ne izmišlja dogodkov, ampak jih ustvarja. Zato so dobro spisan življenjski takisto »romani«. V tej knjigi jih je devet in vsak je po svoje zanimiv, a vsi skupaj so zabavni in poučni hkrati.

Paul de Kruijff je v svoji knjigi »Men against death« obdelal življenje deveterice zaslužnih bojevnikov zoper smrt. Izvirnik in prevodi v razne jezike so se neznansko razširili po svetu; knjiga sodi med tiste, ki so nekako značilne za dobo, v kateri je nastala. Pred štiridesetimi, petdesetimi leti niso pisali življenjskih spisov slavnih zdravnikov tako, kakor jih piše ta Američan nizozemskega rodu. Njegov slog je slog sodobne publicistike, ki se je naučila pisati za široke sloje, vendar za razliko od nekdanjih popularizatorjev ne mara preveč znižati ravni in ne sklepati kompromisov s povprečnim okusom. V svoji težnji po živahosti in nazornosti opisov, po lahko umljivi razlagi obravnavanja problemov in po slovestno izlikanem slogu ne prehaja de Kruijff navskriž z znanostjo in z zahtevno po resnem, odgovornem obravnavanju medicinskih pojavov. Kljub temu so njegove knjige učinkovale senzacionalno. Vzbuđili je široko zanimanje za stvari, ki so bile dotihnale, znane samo strokovnjakom: za odkrivanje bacilov, za vztrajno in težko raziskovalsko delo z mikroskopom, za utrdujive poskuse z živimi in z ljudmi, ki bi brez njih ne mogla napredovati zdravniška znanost. De Kruijff ne piše romaniziranih življenjskih spisov, vendar je v svojih življenjskih dokaj blizu tej razširjeni slovestni zvrsti. Ima očito sposobnost živga in učinkovitega pripovedovanja o tem, kar je pri teh medicinskih novotarijih, raziskovalcih in eksperimentatorjih najzanimivejše in najzanimivejše. Njegove resnične istorije zabrigajo bralca še bolj kakor dobro spisane fantsijske zgodbe. In kar je posebno važno: človek se ob njih marsikaj nauči.

V slovensko izdajo »Bore proti smrti«, izdajo, ki je bila morala upoštevati obseg in obdnost, so bili sprejeti res najzanimivejši življenjski, in ti so prevedeni v celoti. Predvsem je to spis o rešitju mater Semmelweisu, ki je bistveno pripomogel k zmanjšanju umrljivosti porodni po vsem omikanem svetu; dalje o odkritju učinkovitega zdravila za sladkorno bolezen Bantingu, ki je l. 1921 podaril človeštvu insulina ta tako obvaroval smrti milijone diabetikov; potem spet o Minotu, ki je pred nevelmi 20. leti odkril v uživanju jeter znesljivo sredstvo zoper uničujočo perniciozno anemijo. V drugem delu knjige so življenjski trih z mikroskopom in epri, vto oboroženih raziskovalcev: Schaudinn, ki je odkril »blodega« demenca, povzročitelja spilisa; Bordet, »oznanjevalca usode«, ki je pokazal pota k spoznavanju in zdravljenju te strašne bolezni in Wagnerja-Jaurega, ki je dobral, da je mogoče z visoko vrčino premagati najtežje posledice sifilitičnega obolenja — progresivno paralizno. Tretji del obsega biografije treh zdravnikov s soncem: Flinsena, ki je prvi izdelal umetno sonce in začel z njim zdraviti kožno tuberkulozo, Rolliera, ki je dosegel ču, deže v zdravljenju kostne tuberkuloze z visokogorskim soncem in Strandberg, ki je izpopolnil iznajdbo umetnega sonca in razširil zdravljenje s tem pripomočkom tudi na boleznj grla.

To so samo glavne osebnosti de Kruijfove preznimive knjige. V njihovi serci so giblje vrsta zdravnikov, iznajditeljev, inženirjev in drugih znanstvenikov, ki jih družita ista sila po napredku in po premaganju starosti in prezgodnje smrti. V daljšem uvodu je pisec izpovedal svoje gledanje na problem staranja in smrti ter del temeljnega življenjskega dejala bi, filozofske perspektivo. V dodatku pa je izpopolnil drzno črto svojih boreh proti smrti še z nekaterimi uspehi v boju zoper številne in različne vrlogilje, ki jih uganja »zelena demona«, hemolitični streptokokus.

De Kruijfovo knjigo preveča optimizem, združen z vero v človeka in v znanost. Nastala je v času, ko je človek v svojih nimalnih razmerah upravičeno verjel, da je v svojo pravico do obstoja, marveč tudi v pravico do podaljšanja življenja in do premagovanja starosti. Knjiga je izraz tiste medicinske miselnosti, ki je skušala reševati človeka, tudi tedaj, ko se je zdelo, da je bolj malone brezupen; nikakor pa ni v delu v trpetem človeku nepotrebnega mraša, ki ga je treba ugonobiti ali eradicirati za drugotne smote. V knjigi je vse polno zanimivih podrobnosti in vsak bralec jo odloži z ugotovitvijo, da je izvedel marsikaj novega in presenetljivega.

Slovensko izdajo je bila po vsej pravici zaupana enemu najbolj kompetentnih prevajalcev — dr. Mirku Čerčiču, znanemu borcu za čistost, zanesljivost in lepoto slovenskega besedja in izražja v medicini in drugod, avtorju »kliničnega besednjaka«. Prevajalec je izvršil svojo n'takor ne lahko nalogo z vsem znanjem in z izpricanim jezikovnim okusom ter nam dal knjigo, ki jo beremo kakor domače delo. Tako je dosegel zadnji cilj dobrega prevajalca: dati tujjo knjigo v domači duhu, v besedi, ki je zanesljiva in hkrati lepa. — Tako je to čtivo resnih ljudi v resnem času!

Fr. Gorše o kiparstvu

Ni dvoma, da so pri nas osebni stiki umetnika z občinstvom redki in slučajni, še redkejši so obiski občinstva v atelijih (tudi zato, ker imamo bore malo pravih umetniških atelijev). Znan kipar France Gorše je za soboto zvečer povabil v svoj atelje manjšo število časticev slovenske umetnosti in jim prebral svoje predavanj, ki je obravnavalo med drugim obdne probleme kiparskega stvarjanja, vprašanje nuditve v umetnosti, odnos morake do umetnosti in narobe tve probleme domače cerkvene umetnosti. Ob koncu je povedal nekatere pojmenjevalne in izpovedne misli o svojem razvoju. Prostor nam ne dopušča, da bi se obširneje omudili pri izvajanju našega priznanega umetnika, navedajmo to priveditev samo kot vzpodbuden primer novega stika umetnika s tistimi, ki se za umetnost zanimajo, posebej še kot poizkus populariziranja tako malo znane kiparske tehnike in njenih umetnostnih problemov. Naj samo zabeležimo, da je Fr. Gorše v svojem orisu kiparskega razvoja posebej poudaril velni pomen grške plastike za kiparsko umetnost ter pravico označil deleže in kvantiteto posameznih narodov v umetnostnem razvoju obdobja med dvema vojnama, o sebi pa je dejal, da se je njegovo sedenja in sicer najzanimivejši umetniški razvoj začel šele tam, kjer je pred leti R. Ložar ziskljuje svojo znano monografijo o Gorševem kiparstvu. Po predavanju, ki ga je ilustriral z reprodukcijami značilnih del v raznih knjigah in obzornikih, je umetnik razkazal prisotnim svoj skromni, vendar z umetninami obilno založeni atelje.

Slovenski roman

o Argonavtih

V slovenski knjižnici (zv. 53.) je izšel prvi del izvirnega romana Radislava Rudana »Argonavti«. Pisatelj se je s svojo pripovedjo razfazio polotil v našem lepovojno kaj nenavadne zgodovinske stvarine: izbral si je staro minijsko bajko o Jazonu in Argonavtih, — ena njenih variant se dotika tudi slovenskih tal — in jo razpredel v zgodovinsko-avanturističen roman. Pri tem je sprejel za izhodišče utemeljeno sodbo, da je ta bajka odmev resničnih dogodkov, ki so se zgodili nekako pred 3200 leti, in da je mistično-simbolična primes, ki spremlja bajko o Argonavtih na njeni poti skozi antično slovstvo, nastala v poznejših časih. Zato pravi pisatelj v uvodni besedi: »Moč namen je bil od vsega začetka očistiti dogodivšene Argonavtov vsega preveličnega in nemogočega ter jih opisi tako življenjsko stvarno, kakor so jih pojmovali stari Grki v svojem prvem zgodovinskem obdobju.« Sprito številnih inace je imel slovenski pisatelj dovolj možnosti, da je junaka in odkriteljska dejanja Argonavtov po svoje mešal in spletal.

Presoja tega romana, ki je po značaju in slovestni višini še najbližji tipu romana-feljtona, bo olajšana tedaj, ko bo izšlo celotno delo. Vseko bo mogoče samo poznavelec stare zgodvine presoditi, ali je pisatelj v svoji težnji po opisu življenjske stvarnosti ostel zvest duhu časa in tedanje civilizacije, o kateri ima tudi znanost dokaj skope podatke. Rudana je pri pisanju romana mika predvsem pustolovska plat minijške bajke, zato jo je skušal s svojim živim kombinacijsko-fantazijskim čutom kar se da izčrpati, uživajoč v čistem Grotjevskem »veselju fabuliranja«, in ne meče se za možnosti idejne in umetniške poglobitve, ki bi se odpirale tudi ob tej vrstini. Slovenci imamo zlasti v zgodovinskem žanru le malo romanov-feljtonov, zato bo Rudanov zanimivi poizkus argonavtskega romana ustregel vsem, ki iščejo lahkega in prijetnega čtiva. Jože Berjanc je opremil knjigo z mnogimi, na antične vzore spominjajočimi risbami.

Moda in dom

Barvaste aplikacije na temnih oblekah

Staro jesensko obleko je treba prenoviti — tola kakó? Kroj mora kajpada ostati isti, že zaradi pomenjkanja blaga, sicer pa krojev moda itak ni mnogo izpremenjala. Obleko lahko docela spremenimo z naštim opletkom iz barvastih aplikacij, ki jih po možnosti izrežemo iz klobočev.

vine. Kadar se bomo naveličale tega »cvetličnega« oplečka, ga lahko spet odparamo in namesto njega vstavimo pod vrtni izrez zanimivo ukrojen včleek iz belega pralnega blaga ali iz vzorčaste svile. Ker jih lahko po mili volji pripenjamo in odpenjamo, je prav, če si omislimo več takšnih vložkov iz različnih tvojiv, da je videti obleka vsak dan drugačna.

Vzemimo spet pletilke v roke!

S pletilkami in z našo zalogo stare oprane in na novo navite volne lahko pričemo ustvarjati nov videz svojim starim jesenskimi oblekam, bluzam in jopicam. Športno jopico lahko lepo prenovimo, če

ji odstranimo ovratnik, pleteni hrbtni del pa pleteno tako visoko, da zadaj pokriva tilnik. Enako kakor hrbet spletemo tudi velike žepa, ki jih našijemo na obe sprednji poli jopice.

Za sladokusce — poleti

Nadevani paradizniki. 12 paradiznikov nekoliko izdelbemo in jih znotraj posujemo s soljo. Nekaj časa jih pustimo tako stati, nato jih očistimo. Medtem skuhamo do mehkega dve skodelici oluščenega graha ali približno enako količino stročjega fižola, ki smo ga narezale na drobne koščke. 1 jajce premešamo z žličico olja, dodamo 2 žlici surovega mleka in nasekljane drobnjake, nekoliko soli in popra in damo to mešanico k grahu ali fižolu v kozico ter mešamo toliko časa na ognju, da se nekoliko strdi kakor jajčna jed. Mešanico napolnimo v paradiznike, jih položimo v namazano posodo, jih zalijemo z mezo iz 4 velikih paradiznikov in dušimo v pokriti posodi kakih 15 minut. K tej jedi serviramo solato.

Danske kumare (mrzle). 4 kumare razpolovimo po dolžini in izdelbemo. Potem jih posujemo s soljo, pokapamo s kisom in postavimo ob stran, dokler ne pripravimo sledečega nadeva: 15 kock svežega sira (skute) premešamo s nekoliko olja, dodamo 4 velike žlice paradiznikove meze, nekaj kapljic juhana, nekaj nasekljanih kaper in petštrija in nekaj soli in paprike. Iz kumare odstranimo tekočino in jih dobro očistimo, preden jih napolnimo z nadevom. K tem kumaram serviramo pečen krompir.

Fižol z jabolki. 1 kg stročjega fižola očistimo, nalomimo na manjše koščke in kuhamo v slanim kroup skoraj do mehkega. Nato jih odlijemo in skuhamo do konca v 2 skodelicah goveje juhe, ki smo jo prihranile od poplode. ½ kg jabolk olupimo in kuhamo do mehkega v prav malo vode, da povsem razpadejo. Nato pomešamo jabolka s fižolom, posolimo in popopravimo jed ter jo zabelimo z prepraženimi drobtinami.

Ant. Adamič: 17

Šola v predmestju

Prinesla je škarje in oster kuhinjski nož. Ko pa je bilo treba urezati, se ji je roka tresla ter omahnila. Premislila si je: »Rajši te povedem k zdravniku. Počakajva očeta, da se zmenimo.« Stokaje sem odšel na trato pred hišo. Prijateljčki so stali okoli mene, eni so molčali, drugi pa so se norčevali. Najbolj strupen je bil Mile:

»Nima poguma, da bi si sam izdrl... še prijeli se ga ne upa, samo pilha nanj... Prav lep krap se je ujel.« O, same take zbadljivke, da me je še bolj bojele... Molčal sem. Zdalci pa mi je šnila v glavo resilna misel. Ne, še špikati vrhu vsega se pa res ne dam. Zdal jim pokažem, da se ničesar ne ustrašim. Vem, da me bo trenutno zabolelo, toda potem bo tudi konec trpljenja.

Videl sem, da je okno spodnje, ponavljajne šole odprto. Že prej sem bil pa opazil, da so tudi vrata vanjo na stečaj odprta. Odšel sem v to sobo, stopil k oknu ter premeril višino do zemlje v zunaj. Ko sem se prepričal, da bo šlo, sem pritril »šmis« s preklicanim trnkom od železne na oknu in se povzpela na oknico. Radovedno so se ozirali vame, potem pa se posmehovali. Zane je zavjaval: »Šlišište, ubiti se hoče!« Ves besen sem štel na glas:

«Ena, dve, — — — Pri »tri« sem se pognal z okna na tla ter se prevrnil po pesku. Bolečina je bila huda, vse stopalo je zakrvavelo, in že sem mislil, da sem si odtrgal nekaj prstov. Ne, pa si nisem nobenega, samo kepica mesa je obvisela na trnku. Ko so videli moje dejanje, so jeli vsi kričati na en glas: »Si ga je že izdrl! Z okna je skočil, pa si ga je izdrl!« Hitro sem se pobral ter zletel po stopnicah v kuhinjo.

Mati me je posadila na stol ter mi sprala skelečo rano. Ko so ji pripovedovali o mojem junaštvu, ni hotela verjeti. Ker pa so vsi trdili eno in isto, me je ogleđovala z vseh strani. Smehljala se je, za njo so se jej smejali vsi drugi. Naposled pa tudi jaz, toda jaz res prav iz srca; bil sem srečen, da sem se znebil preklicane harpune. Ko je oče čul to zgodbo, je dejal: »Zelo tvegana je taka reč. Preveč poguma je brez razuma.« Mati mu ni pritrdila, ugovarjala pa tudi ni kaj prida.

Teden dni nisem šel k vodi, ker mi je oče dopovedal, da si rano lahko zastrupim. Ostal sem torej doma. Potolžal sem se, saj je bilo tudi okoli cerkve mnogo zanimivosti, kakor metulji, hrošči in pajki, dolgokrake suhe južine in drugo. Pod neko opeko sem nekoč zalotil velikega, kovinsko se lesketajočega hrošča. Ko sem ga oprezno prijel, sem si ga bližje ogledal. Tedaj pa mi je nesnaga štrklil v obraz rumeno, jedko tekočino, da me je zasče-

melo in speklo kakor ogenj; pri tej priči mi je vse lice zabreknilo. Vrgel sem hrošča po tleh ter hitel domov, da sem si dal mrzel obkladek na otekline. Doživel sem novo spoznanje: Vsak brani svojo prostost. Pes grize, mačka praska, ptič kljuje, mrvljava včipne, a hrošč te obrižne s trupom; celo trn te rani in veja oplazi, če ji delaš silo. — Cerkovniki so me imeli mačka, ki bi se ga bili radi znebili. Hlapec ga je zvalil k sebi, potem pa odnesel v zvonik in splezal je z njim prav v malo lino, odkoder je vedno zaklenkal navček, kadar se je kak faran preselil k Bogu. Spodaj smo radovedno čakali, kaj bo. Zaučudili smo se, ko smo začuli zamolkel udar ob zvonček; kmalu nato pa smo videli, kako leti maček v velikih kolobarjih na zemljo. Ko je butnil ob ploščad, je skoraj za moža visoko odskočil od tal, naker je v skokih odbrzel v dvravnico. »Nič mu ni!« smo zavpili. Ko je prispel hlapec iz lina, nam je pokazal krvavečo, vso razprskano roko. »Kar nisem si ga mogel odtrgati od sebe, hudimana. Kakor bi slutil, kaj nameravam.« je pripovedoval. »Da nisem odmaknil glave — takrat sem zadel ob zvonce, da se je zamajal in zabrenkal —, bi mi bil razpraskal tudi obraz.«

Drugi dan je brezsrčnež smrti zapisane-ga begunca zavezal v vrečo ter ga vrgel v vodo.

Kar na hitro smo se zmenili, pa jo urezali po prašni Zaloški cesti na Fužine,

Otok je zletel v zrak in v morje

Avgrusta 1883 je bil strašen izbruh ognjenika Krakatau, ki je zabeležen kot najhujši potres te vrste v zgodovini človeštva.

Velika geološka eksplozija, ki se je primila pred 60 leti, je morala napraviti na ljudi v neposredni bližini pač vtis nekakšnega sodnega dneva in vesoljnega potopa. Nesreča je bila po svoji izmeri in pojavi tako grozovita, da jo je jedva mogoče dojeti v dokumentarnih opisih tistega časa.

Otok Krakatau, ki leži v Sundskem prelivu med otokoma Sumatro in Javo, je štel dva ognjenika na površini približno 33 četverh kilometrov. Oba vulkana sta do pred 60 leti razmeroma mirovala. Znanostila bila samo dva izbruha iz 17. stoletja (v letih 1680. in 1684.). Najvišji stožec vulkana se je imenoval Perbuatan. Otok Krakatau je bil ves porasel z drevjem. Ljudje so prihajali na Krakatau z Jave ter so odvažali z njega les. Maja 1883 se je začelo podzemsko bobnenje. Dne 20. maja se je začel iz žrela ognjenika vsipati pepel, nato so se pojavili ogromni stebri dima. Vendar ni to posebno vznemirjalo ljudi. Na otoku Javi in Sumatri ni nihče slutil, kaj se pripravlja.

V noči od 26. na 27. avgusta pa se je odigrala strahovita žaloigra. Začela se je s peklenskimi bobnenjem in polkanjem pod zemljo, ki je bilo tako glasno, da so ga slišali v 2360 km oddaljeni Manili in 3600 oddaljeni Avstraliji ter celo na 4775 km oddaljenem Madagaskaru. Nenadno se je dvignila iz tečev polovica otoka in je

zletela v zrak. Razpok je bil silen, saj sta izginili skoraj dve tretjini površine Krakautia. Otok v sedanjosti velikosti meri samo 10,5 četverh kilometrov. Eden izmed vulkanskih vršacev je popolnoma izginil. Izbruh je bil resnično brez primere. Približno 18 kubičnih kilometrov zemlje in kamena je zletelo doloma v zrak, deloma pa se je pogreznilo v morje. Pepelnati dež, ki je nastal po katastrofi, se je nagrmadil na otoku Krakatau 70 metrov visoko. Do dlagave 700 km so ljudje lahko opazovali gigantike prizore ognja, dima in pepela.

Več mesecev po katastrofi je plaval v zraku nad Krakatauom nekakšen vijoličast oblak, ki je posejalo v večernih urah dobil fantastično podobo. Seveda se je ob izbruhu vulkana silno vznemirilo tudi morje, ko so se pogrezale zemeljske mase v globo. Valovi so se dvigali do 36 metrov visine ter so strahovito butali ob bregove. Silna poplava je bila na Javi in Sumatri. Preko Indijskega in Tihega oceana je udarilo morje s takšno silo, da je zadevalo ob nabrežje Južne Amerike. 50.000 ljudi je postalo žrtev tega vulkanskega izbruha in Krakatau se dolgo časa ni upal približati noben človek.

Crno žrelo Krakautia štrli od tedaj kot ožgana odprtina v zrak. Približno 40 let je vulkan miroval, morje in vetrovi so zopet zanesli vegetacijo na njegovo ozemlje. Leta 1928, se je pa začelo spet podzemsko bobnenje. Iz morja je vzplnil nov otok, ki so ga krstili za Anak Krakatau. Ta pa ni dolgo ostal na površini. Že leta 1931, so bili novi izbruh in štrli leta pozneje je Anak Krakatau zopet izginil v morje.

Marsejsko poletje

Marsellie danes ni več mrtvo mesto, pišejo dopisniki nemških listov. Pocestno življenje je zelo živahno, čeprav pristanišče počiva. Dela je povsod na pretek. V opoldanskih in večernih urah, ko se zapirajo trgovine in pisarne, hiti na stotine in tisoče delavcev in nameščencev domov in taktat so zasedeni tramvajev do začnjenega prostora. Za delo v tem velikem pristaniškem mestu si bilita vsaka po svoje nemška vojska ter organizacija Todt. V restavraciji stopi na primer trgovci in pokaze pismo, v katerem stoji črno na belem, da ga neki nemški delovni oddelek vabi na delo. Pri prestopanju pisma pa se izkaže, da je trgovčev podjetje poverjeno z večjim naročilom.

V Marsellieu ima Todtova organizacija svoj poseben urad, kjer sprejemajo delavce za delo. Vsak dan odpeljejo približno 50 ljudi, večinoma takih, ki so bili dej časa nezaposleni ali pa morajo zaradi delovnih razmer meniti gospodarje. Vse socialne ustanove, zlasti bolnišnice, blaginja in družinska doklada, sta delavcem na razpolago kakor prej. Zaradi tega pravijo nemški listi, se nihče ne brani iti na delo v Nemčijo, kjer se vsakomur nudi prilika za službo.

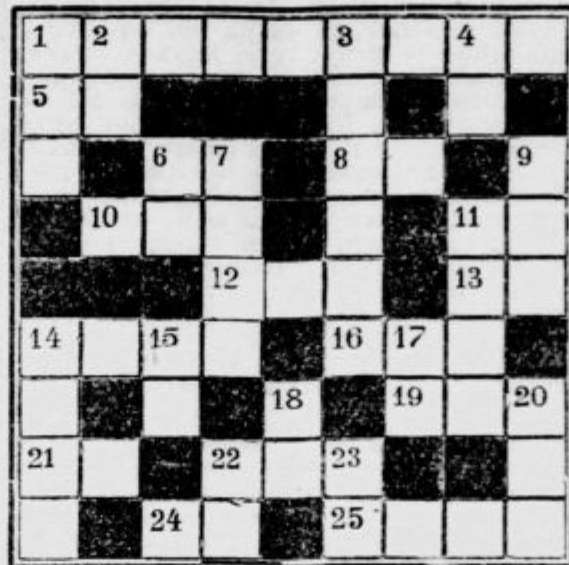
Todtova organizacija ima svojo pisarno v bližini kolčavara St. Charles. Tam je tudi prenočišče, ki lahko sprejme do 250 delavcev. Prenočišče je bilo prej na raz-

polago mornarjem. Tu gode delavci tudi hrano in sicer kuhajo dvakrat na dan kosilo in večerjo za 450 mož. Ta pisarna in nje edino taborišče, kjer sprejemajo delavce za Nemčijo. Tudi v nekem drugem sprejemališču je zelo živahno. To taborišče bi lahko imenovali v jezikovnem pogledu marsejski Babilon. Kajti ko stopiš v njegove prostore, najdeš nabite objave v nemščini, francosčini, italijansčini, špansčini, nizozemščini in poljsčini. Tu je prostora za 1000 oseb. Umivalnica je tako velika, da se v nji lahko umiva naenkrat 80 mož. Ogromna kuhinja tega zavoda razpolaga z nemškimi, italijanskimi, nizozemskimi in indokajskimi osebami. Nemskim delavcem je na razpolago posebna jedilnica in dvorana za sestanke. Ko se človek ozre po teh prostorih, se začudi, kaj se je dalo preurediti iz starega mlina, ki je deset let počival in so se po njegovih skladiščih sprehajale samo miši in podgane. Zdaj je to poslopje spremenjeno v prav prijeten in čeden dom.

Delavci, ki prenočujejo in se branijo v tem taborišču, so zaposleni samo z gradnjo bunkerjev in utrjevalnih oporišč. Veliko marsejsko pristanišče se namreč čedalje bolj spreminja v mogočno trdnjavo. Vsak kosček zemlje, vsaka čr postaja del nezavzetnega ozemlja. Tako dobiva tudi ta del francoske obale bolj in bolj podobo velike utrbe, ki spominja na atlantski obali. Povsod vidiš tablice z napisom »Terrain

militaire«, ki povedo prebivalstvu, da je tukaj vojaško področje. Tod se ne sme nihče sprehajati po mili volji nasokrog. Prebivalstvo ta stvarila razume in jih upošteva tako, da ne pride nikoli v navzkrižje s predpisi.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. predel Kranjske, 5. osebni zaimek, 6. začelnici znane slovenske mladinske pisateljice, 8. znak za prvo, ki se imenuje po Ukrajincih, 10. gostija, 11. časovni prislov, 12. skrajšano žensko ime, 13. pivo, 14. slovenski kitarist, 16. nedoločni števnik, 19. pregovor, 21. oblika glagola biti, 22. glavni števnik, 24. železnik in pogojnik pomožnega glagola, 25. ograja.

Navpično: 1. domača ptica, 2. osebni zaimek, 3. palestinska reka, 14. oziralni zaimek, 6. osebni zaimek, 7. močan vzdih, 9. majhna dolina, 11. kmečke hišice, 14. zelenjadna rastlina, korenovka, 15. nemški osebni zaimek, 17. tolmun, kal, tudi znak za prvo, 18. latinski veznik, 20. morski sesalec, 22. oblika glagola biti, tudi znak za prvo, 23. latinska kratica za delo, stvaritev.

Rešitev križanke od 22. t. m.:

Vodoravno: 1. pesa, 4. upad, 7. Elena, 9. rž, 10. ždi, 11. oj, 12. ni, 13. Ca (kalcijs), 14. ni, 16. rja, 18. uk, 19. le, 20. ar, 21. do, 22. Ada, 24. ah, 26. Iv(an), 27. ni, 29. ave, 30. al.

Navpično: 1. puran, 2. Se(len), 3. Alzir, 4. Unica, 5. pa, 6. dijak, 8. ed, 15. ilo, 17. jod, 18. ura, 21. da, 22. ave, 23. Ana, 25. hi, 26. Iv(an), 28. il.

V Nemčiji živi še 310 bobrov

Iz nemških listov povzemamo, da živi na vsem državnem ozemlju še 310 bobrov, in sicer v okrožjih Wittenberg in Schweinitz. Bobri so v Nemčiji zaščiteni.

Najmanjša jelenja vrsta

na svetu je jelenček pudu, ki živi v Patagoniji. Visok je le 50 do 60 cm in njegovo »rogovje« je komaj tolikšno kakor mezinca na naši roki. Najljubša paša so mu fuhsije, cvetice z živobarvnimi, visečimi cveti, ki jih pri nas radi gojimo v lončkih. Razen tega jelena je tam doma tudi še jelen huemul, ki dosega v velikosti našo srno in ima tudi rogove podobno smjenu. Izpustili pa so v tamošnjih gozdovih tudi evropskega jelena. Uspeva izvrstno in daje leč prekasa našega jelena po teži telesa in močnosti rogovja.

HIŠA

enodružinska v Novem mestu, z vsem komfortom, kopalnica, pralnica, krasne kleti, z vsemi pritliklinami, parket, elektrika, 4000 m² sadnega in zelenjadnega vrta, vse arondirano, se prodaja. Naslov v upravi.

je odlična sestava iz mehčalnih, anti-septičnih in za prehrano lasnih čebulic posebno važnih snovi!

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali, ki ste spremlili našo

JOŽICO

na božjo njivo in jo obsuli s cvetjem, prisrčna hvala.

Rodbina:
KLOPCAVAR

Umrli nam je naša srčno ljubljena hčerka, sestra, svakinja in teta, gospodična

ANGELA LESJAK

VIŠJI POŠTNI KONTROLOR V POK.

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 24. t. m. ob 3. uri popoldne z Zal — kapele sv. Jožefa — k Sv. Križu.

Ljubljana, Maribor, dne 23. avgusta 1943.

Žalujejo rodbine:
LESJAK, JAKOFIN, BABKOV, ZUPANEČ

Umrli je naš stari in zvesti tovariš, gospod

ŠEŠEK FRANC

DELOVODJA ZDRUŽENIH PAPIRNIC

ki ga bodo spremlili v sredo, dne 25. t. m. ob 5. uri pop. iz kapelice sv. Andreja na Zahal k večnemu počitku k Sv. Križu ter ga ohranili v najboljšem spominu.

Vevče, dne 23. avgusta 1943.

DRUŠTVO NAMEŠČENCEV
ZDRUŽENIH PAPIRNIC

Po kratkem trpljenju nam je umrl naš ljubljani soprog, predobri oče, brat, stric, svak in tast, gospod

FRANC ŠEŠEK

OBRATOVOĐJA PAPIRNIC VEČVE

23. t. m. previden s tolažili sv. vere.

Blagega pokojnika spremimo na zadnji poti v sredo, dne 25. avgusta 1943, ob 5. uri popoldne z Zal, kapele sv. Andreja, k Sv. Križu.

Vevče, Dev. Mar. Polje, Ljubljana, dne 23. avgusta 1943.

ŠEŠEK — ŠTRAJHER — FISTER
Žalujejo rodbine:

ZDRUŽENE PAPIRNIC javljajo žalostno vest, da je umrl njih dolgoletni uradnik, gospod

FRANC ŠEŠEK

DELOVODJA

Pogreb se bo vršil v sredo, dne 25. t. m. ob 5. uri popoldne iz kapelice sv. Andreja na Zahal, k Sv. Križu.

Vestnega in požrtvovalnega uradnika bomo ohranili v častnem spominu.

Vevče, dne 23. avgusta 1943.

RAVNATELJSTVO

Emilio Salgari: 45

KRALJICA KARIBOV

25. poglavje
»Folgor« med dvema ognjema

Ne da bi čakal nadaljnjih pojasnil, je Morgan takoj ukazal, naj ubere ladja pot proti Matanzasu.

»Torej prinašate slabe novice?« je vprašal došleca in ga odvedel na poveljniški mostič.

»Vojvoda že ve, da je gusar na »Alhambri«.

»To sem si misil. A kje je ladja?«

»Odpulila je v Havano in utegne zaradi tega kmalu prispeti!«

»Tako jo napademo!«

»Pa ne v teh vodah! Vojvoda je tu na neki fregati!«

»Torej smo med dvema ladjama! Naš položaj bo vsakako težaven!«

»Vozimo v Havano, gospod! Še preden se bo utegnili sovražniki ganiti, bo kapitan osvobodil!«

Morgan je s pomočjo trobila poslal dva moža v jamborni koš. Ko je ukazal, naj prizo svetilke, je šel dol na ladijski branik in prisledel h krmarju, da bi sam vodil ladjo. Vedel je, da leži pred obalo mnogih otokov in nevarnih pečin. Veter, ki je pihal s pol-danske strani, je bil ugoden tako »Folgoru« kakor ladiji, ki bi priplula iz Havane.

Ko je ostal r Hicanos za njimi, je podkapitan obrnil »Folgor« proti zahodu, a tako, da je plula mimo Matanzasa; kajti računal je z možnostjo, da bi se bila »Alhambra« do jutra zatekla v to pristanišče, kjer bi bila varna pred gusarskimi ladjami.

»Upam, da je ne najdemo tam!« je rekel Morgan Stillerju. »Nerad bi se tik ob bregu, pa tako blizu Havane in Cardenasu spustil z njo v boj! Streljanje s topovi bi sploščilo vse posadke, in kaj kmalu bi imeli posla s celim brodom!«

»Kaj menite, ali domnevate, da smo tu?«

»Tega ne!« je Morgan odvrnil. »Prehitro smo pluli, da bi bili mogli zbuditi sum. Bržkone mislijo, da smo še v Campeškem zalivu!«

Tu ga je prekinil glas, ki je prihajal z velikega jambora:

»Pozor! Luči na obzorju!«

»Vraga!« je kriknil Morgan in planil k ograji. »To morejo biti samo luči »Alhambre!«

»Šele tri milje smo od Cardenas!« je Stiller zaklical. »In že nam je fregata za hrbtom!«

»Ali zdaj vidiš ladjo?« je Morgan skozi trobilo vprašal stražarja na jamboru.

»Da, nedoločno!« je bil odgovor.

»Ali prihaja iz Matanzasa?«

»Ne, videti je, da z zahoda!«

»Kam pluje? Semkaj?«

»Proti Hicanskem rlu!«

»To more biti samo »Alhambra!« je rekel Morgan in zaškrilpal z zobni.

»Ne smemo ji dati, da bi prišla v Cardenas, drugače bomo imeli opravka z dvema ladjama!« je menil Stiller.

»Prisilim jo, da bo morala pluti dalje! Obe bi bili v tem trenutku preveč za nas!«

Poročnik je ukazal v trobilo: »Streli! k topovom, vsi drugi na svoja bojna mesta!«

Odbrnil je krmarja in sam prijel za krnilo. Topničarji so prižigali netila, arkebuzirji so se porazdelili za ogradami, na bra-

niku in po jambornih koših, ostali pa po konopju na križih in rajnah.

Luči, ki ju je bil naznanil stražar na jamboru, si zdaj razločilo že s poveljniškega mostiča. Razločno sta se odražali na temnem obzorju, in njuni drhteči odsevi na površini morja so se zdaj daljšali, zdaj skrajševali.

Po njuni smeri je bilo takoj spoznati, kam stremi ladja: proti Hicanskem rlu, da bi se nato ustavila v Cardenasu.

»Jo vidiš?« je Morgan vprašal Hamburžana. »Ko bi zanesljivo vedel, da je »Alhambra«, niti za trenutek se ne bi obotavljal z napadom!«

»Toda fregata... Preblizu Cardenasu smo že...«

Tedaj jo moramo pač prepoditi! Ko se zdani, bomo videli, kako in kaj!

Poveljnikov namestnik je obrnil »Folgor« proti obali in zajeel veter v jadra; s tem je hotel domnevni korveti ubraniti, da ne bi obrnila in se zatekla v bližnje pristanišče Matanzasa. Treba jo je bilo držati daleč od brega, da bi jo kasneje laže zavzeli.

Morgan, izkušen pomorščak, da malo takih, si je bil v svesti uspeha.

»Folgor« je zaplula do višine Matanzasa, tam pa je mahoma okrenila in se grozeče pogrnala opaženi ladiji ob stran.

To sumljivo manevriranje je špance takoj vznemirilo. Kakor hitro so videli, da jih misli »Folgor« napasti, so zavili na sever, kajti drugača izhoda ni bilo več.

Morgan jim je bil zaprt pot proti Matanzasu in Cardenasu. Ker je pihal njemu ugoden veter, jim je mogel presekati smer na zahod in zhod.

Vkljub svojemu begu je španska ladja

ustrelila tja v en dan, da bi ustavila gusarje.

»Nihče ne sme odgovoriti!« je Morgan prepovedal. »Razpnite pomožna jadra in hajd za njo!«

Ko je španska ladja videla, da se »Folgor« ne da ostrašiti, ampak se ji celo še bolj bliža, je pogrnala v zrak dve raketi, nato pa ustrelila iz vseh osmih topov.

Ker je bila »Folgor« zunaj dometa, so mogli imeti ti strelji samo namen, obvestiti posadko v Cardenasu, posvariti fregato in jo priklicati na pomoč. Grom topov se je razlegel preko Hicanskega rta vse tja do Matanzasa in morebiti še dalje.

Morgan je od veselja zavrisnil. »Gusar je na tej ladji!«

»Da,« je zaklical Stiller, ki je ladjo ob bližnjih strelav razločno spoznal, »korveta je!«

»Zdaj nam ne uide več!«

»Toda javila nas je, gospod! Kmalu bomo imeli Van Gouldovo fregato za hrbtom!«

»Borili se bomo proti obema, če bo treba!... Mornarji! Tamle je Črni gusar!... V boj!«

Endušen vzkriz se je razlegel s palube gusarske ladje: »Živel Črni gusar! Rešimo ga!«

Nasprotnica, ki je z razpetimi jadri bežala proti severu, kakor bi se hotela skriti za enega izmed mnogostevnih otokov pred Florido, je bila nedvomno »Alhambra«.

Ni se upala spustiti s »Folgorom« v boj, ker je bila manj oborožena in ne tako močna, čeprav je imela izvrstno jadro, tako da bi se bilo lahko kosala z najboljšimi jadrnicami, kar jih je plulo po Mehškem zalivu.

Mali oglasi

Služba dobi

POSTREZNIČO
od pol 2. dalje, sprejem takoj. Matek & Mikeš — Františkanska. 1399-13

POSTREZNIČO,
dnevno od 13 do 17, sčemo. Dolba, nagrada. Naslov v ogl. odd. Jutra, 1432-1a

GOSPODIČNO
za dopolnilske izprehode od 9 do 12 sprejem k otroku. Dr. Hlade, Stari trg 2/II. 1432-1

Službe išče

MESTO HISNICE
želi 40 letna samska ženska. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Isšen 434«.

Uradništvo

dobi službo

PRIVATNO TAJNICO.
Iščem, katera bi bila tudi dobra družabnica. Starost 25 do 35 let. Znanost itipkupliva v svrhu reprezentance. Znanje nemščine, italijanščine in strojevojače. Pomoči poslati po možnosti s sliko na oglas. odd. Jutra pod »Tajnice«. 14307-2a

Zasluge

MILANO GOSPODIČNA
v obdobju 1898 do 1900 v t. trafiki, slaščičarni, trgovini. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Isšem primerno zaposlitev«. 14329-3

PRANJE, KRPANJE
in likanje perila vzajem na dom. Naslov v oglas. odd. Jutra, 14320-3

Vajencinke

STRUČARSKA
vaje sprejem takoj. Biti mora močan in mora imeti primerno šolsko izobrazbo. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Pridene«. 14028-44

TAPETNISKEGA
vaje sprejem Rudolf Radovan, Mesni trg 13. 14227-44

Prodaj

MRCES
(uši, stenice, bolhe itd.) zanesljivo uničite s Toxin praškom. Drogerija Kanc, Zidovska ulica 1. 13918-6

PEGE IN LISAJ
Vam zanesljivo odstrani Alva krema — Drogerija Kanc, Zidovska ulica 1. 13919-6

BREZOVE METLE,
držaje za lopate, omela itd. dobite pri »Gospodarski zvezi Blewaisova 29 in Maistrova 10. 13963-6

VEČ KOLES,
damskih in moskih, najboljših znamk, zelo poceni naprodaj — Gasogeno Merkur, Puharjeva 6. 14331-6

BLAGO,
damsko, voleno, perila, prodaj. Naslov v oglas. odd. Jutra, 14326-6

STRUČNICO,
kompletno, z motorjem in transmisijo, prodaj. Naslov v oglas. odd. Jutra, 14048-6

DVA TRICIKLA,
rahlen in nov, ugodno na prodaj. Gasogeno Merkur, Puharjeva 6. 14332-6

MOSKI CEVLJI,
črni, št. 41, z dvojniml podplat, skoraj novi, na prodaj. Naslov v oglas. odd. Jutra, 14099-6

PRODAM
zimski marenjo plašč in moško obleko za manjšo postavbo, predvino blago. Naslov v oglas. odd. Jutra pod »Marengo«. 14314-6

MOSKO KOLO,
novo, predvino, prodaj ali zamenjam za živila. K. zinc, Prule, Jancičeva 12. 14317-6

NEKA DAMA
je v soboto dopolne položila ročno torbico na nekajno na dvorišču Učiteljske tiskarne. Najditelj se naproša, da jo proti dobri nagradi odda v oglas. odd. Jutra, 14313-7

ZGUBIL SEM OBESEK
Marijo z Detetom na eni strani in gravirano »Maris« na drugi strani. Najditelj se lepo prosti za povrnitev, ker je spomin, in mu plačam za nagrado vrednost zlata. Mudrovoč Josip, Trdinova 7/II. 14318-7

Previdi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije »SERVIS BIRÓ«, Selenburgova ul. 4 tel. št. 2109

NEKA DAMA
je v soboto dopolne položila ročno torbico na nekajno na dvorišču Učiteljske tiskarne. Najditelj se naproša, da jo proti dobri nagradi odda v oglas. odd. Jutra, 14313-7

ZGUBIL SEM OBESEK
Marijo z Detetom na eni strani in gravirano »Maris« na drugi strani. Najditelj se lepo prosti za povrnitev, ker je spomin, in mu plačam za nagrado vrednost zlata. Mudrovoč Josip, Trdinova 7/II. 14318-7

Previdi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije »SERVIS BIRÓ«, Selenburgova ul. 4 tel. št. 2109

NEKA DAMA
je v soboto dopolne položila ročno torbico na nekajno na dvorišču Učiteljske tiskarne. Najditelj se naproša, da jo proti dobri nagradi odda v oglas. odd. Jutra, 14313-7

ZGUBIL SEM OBESEK
Marijo z Detetom na eni strani in gravirano »Maris« na drugi strani. Najditelj se lepo prosti za povrnitev, ker je spomin, in mu plačam za nagrado vrednost zlata. Mudrovoč Josip, Trdinova 7/II. 14318-7

Previdi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije »SERVIS BIRÓ«, Selenburgova ul. 4 tel. št. 2109

NEKA DAMA
je v soboto dopolne položila ročno torbico na nekajno na dvorišču Učiteljske tiskarne. Najditelj se naproša, da jo proti dobri nagradi odda v oglas. odd. Jutra, 14313-7

ZGUBIL SEM OBESEK
Marijo z Detetom na eni strani in gravirano »Maris« na drugi strani. Najditelj se lepo prosti za povrnitev, ker je spomin, in mu plačam za nagrado vrednost zlata. Mudrovoč Josip, Trdinova 7/II. 14318-7

Previdi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije »SERVIS BIRÓ«, Selenburgova ul. 4 tel. št. 2109

NEKA DAMA
je v soboto dopolne položila ročno torbico na nekajno na dvorišču Učiteljske tiskarne. Najditelj se naproša, da jo proti dobri nagradi odda v oglas. odd. Jutra, 14313-7

ZGUBIL SEM OBESEK
Marijo z Detetom na eni